

SZEMINÁRIUMI FELADATGYŰJTEMÉNY

Alkotmányjog 2. kurzushoz

ELTE Állam- és Jogtudományi Kar
Alkotmányjogi Tanszék
www.alkjog.elte.hu
2017/18. tanév őszi félév

KORMÁNYZATI RENDSZEREK

I. ALKOTMÁNYELMÉLETI VITAKÉRDÉSEK

I.1. Készítse el az Ön által ideálisnak tartott kormányzati rendszert szabályozó alkotmányi rendelkezéseket!

A szemináriumi csoport tagjai alkossanak három parlamenti frakciót. Az egyes frakciók normaszöveg-tervezeteket dolgoznak ki az Alaptörvény módosítására. Az „A” frakció feladata olyan tartalmú módosító javaslat kidolgozása, amely a parlamentarizmus keretében a kormány markánsabb ellenőrzését célozza, a „B” frakció a prezidenciális, míg a „C” frakció a félprezidenciális kormányzati rendszer kialakításához szükséges tervezetet dolgozza ki.

(A szemináriumvezető határozza meg, hogy az Alaptörvény mely részeit szükséges módosítani. Az egyes tervezeteket szimulált parlamenti vita keretében tárgyalják meg.)

I.2. Érveljenek az adott kormányzati rendszer bevezetése mellett/ellen!

A szeminárium tagjai alkossanak három szakértői csoportot. Az alkotmányozási eljárásban felkért közreműködőként javaslatokat tesznek a) a prezidenciális, b) a félprezidenciális, c) a parlamentáris kormányzati rendszer bevezetésére – elsősorban nem a jövőbeli szabályozás lehetséges tartalmát kell elemezniük, hanem érvelniük kell a választott kormányforma mellett, a kormányzati hatékonyság és a demokratikus felhatalmazás szempontjaira figyelemmel.

(A következő órán a szakértői csoportok vezetői rövid vitát folytathatnak egymással, amelybe kérdéseikkel a csoport tagjai is bekapcsolódhatnak.)

Ajánlott olvasmányok:

[Donald L. Horowitz: A demokratikus rendszerek összehasonlítása](http://bit.ly/2dtBJBR)

(<http://bit.ly/2dtBJBR>)

[Schmidt Péter: A magyar parlamentarizmus ma](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Schmidt_Peter_A_magyar_parlamentarizmus_ma.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Schmidt_Peter_A_magyar_parlamentarizmus_ma.pdf)

[Juan J. Linz: Az elnöki rendszer veszélyei](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Juan_J_Linz_Az_elnoki_rendszer_veszelyei.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Juan_J_Linz_Az_elnoki_rendszer_veszelyei.pdf)

[Kukorelli István: Melyik kormányforma veszélyesebb z Elbától Keletre?](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Kukorelli-Istvan_Melyik_kormanyforma_veszelyesebb.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Kukorelli-Istvan_Melyik_kormanyforma_veszelyesebb.pdf)

[Paczolay Péter: Prezidenciális vagy parlamentáris demokrácia - választhat-e Közép-Európa?](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Paczolay_Peter_Prezidencialis_vagy_parlamentaris_demo.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Paczolay_Peter_Prezidencialis_vagy_parlamentaris_demo.pdf)

[Georg Brunner: Új demokráciák Kelet-Európában](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Georg_Brunner_%C3%9Aj_demokraciak_K_Eu-ban.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Georg_Brunner_%C3%9Aj_demokraciak_K_Eu-ban.pdf)

[Laurence Whitehead: Kormányforma és hagyományok](http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Laurence_Whitehead_Kormanyforma_es_hagyomanyok.pdf)

(http://alkjog.elte.hu/wp-content/uploads/Laurence_Whitehead_Kormanyforma_es_hagyomanyok.pdf)

(Forrás: Az elnöki rendszer vagy parlamentarizmus? *Politikatudományi Szemle*, 1992. 1-2. szám és 1993. 1. szám)

[James Madison: A föderalista 39. sz.](#)

(Forrás: A. Hamilton, J. Madison, J.Jay: A föderalista. Értekezések az amerikai alkotmányról, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1998. 282-290.)

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- a tankönyv 10. fejezete

II.1. Melyik kormányformára igaz?

A – prezidenciális rendszer

B – félprezidenciális rendszer

C – parlamentarizmus

Az államfő szerepe az alkotmányban biztosított hatáskörei alapján túlnyomórészt formális, protokolláris jellegű. ____

Az államfő politikai döntései miniszterelnöki vagy miniszteri ellenjegyzéshez kötöttek. ____

A törvényhozó és a végrehajtó hatalom elválasztása e kormányformában valósul meg a legtisztábban. ____

A végrehajtó hatalom politikailag nem felelős a törvényhozó hatalom előtt. ____

A kontinentális országok egy részében e kormányformát a végrehajtó hatalom fejének – a végrehajtó hatalmon belüli – kiemelkedő jogállása, ún. „kancellárdemokrácia” jellemzi. ____

A végrehajtó hatalmi ág alkotmány által megállapított jogalkotási tárgykörei a törvényhozás számára is korlátot jelentenek. ____

A kormányfő az államfő és a parlamenti többség felé is politikai felelősséggel tartozik. ____

II.2. Az Alaptörvény alapján sorolja be a magyar állami szerveket az alábbi kategóriák valamelyikébe:

- a) képviseleti szervek,
- b) alkotmányvédelmi szervek,
- c) a végrehajtó hatalom szervei,
- d) az igazságszolgáltatás szervei,
- e) ellenőrző szervek,
- f) közpénzügyi szervek,
- g) önkormányzatok.

III. KULCSKÉRDÉSEK

- Mely alkotmányos intézmények viszonyrendszere alapján határozhatók meg az egyes kormányformák?
- Hogyan valósul meg a politikai felelősség az egyes kormányzati rendszerekben?
- Hogyan jellemezhető a meghatározó alkotmányos intézmények legitimitása az egyes kormányzati rendszerekben?

VÁLASZTÓJOG, VÁLASZTÁSI RENDSZEREK

I. ALKOTMÁNYELMÉLETI VITAKÉRDÉSEK

I.1. Választójog

Az egyik országgyűlési frakció vezetője módosító javaslatot nyújt be az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvényhez (a továbbiakban: Vjt.), amely ennek megfelelően az alábbi, 12. § (4) bekezdéssel egészülne ki:

Azok a választópolgárok, akik legalább három kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodnak, két pártlistás szavazattal rendelkeznek.

Az Országgyűlés hosszú vitát követően támogatja az előterjesztést, egyúttal a zárószavazást követően arról határoz, hogy az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldi az Alkotmánybíróságnak.

Ön az Alkotmánybíróság egyik tanácsadója. Készítsen írásos véleményt, amelyben részletesen kifejti az elfogadott törvény alkotmányosságával kapcsolatos álláspontját. Álláspontját alkotmányjogi érveléssel támassza alá!

I.2. Választási küszöb

A kormány által felkért szakértőként érveljen az országgyűlési képviselők választásán alkalmazott választási küszöb [2011. évi CCIII. törvény 14. § (1) bekezdés] megemlése/leszállítása/eltörlése mellett! Írásos előterjesztésében alkotmányjogi érvekre támaszkodjon, figyelemmel a 3/1991. (II. 7.) AB határozat érvelésére is.

I.3. Választókerületek

Hosszú évek óta tartó tendencia, hogy az egyes magyarországi régiók lakosság száma gyors ütemben változik. Ennek következtében az tapasztalható, hogy az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvényben (a továbbiakban: Vjt.) meghatározott egyes egyéni választókerületek választójoggal rendelkező lakosainak számában kiugróan magas, esetenként 25%-ot meghaladó az eltérés. A jelenségre és a választókerületek területének rugalmasabb módosítási lehetőségére figyelemmel kormánypárti képviselők módosító javaslatot terjesztenek elő a törvényhez. Az Alkotmányügyi Bizottság elé kerülő javaslat értelmében az eddigi törvényi szabályozás helyett kormányrendeleti szintre kívánják utalni az egyéni választókerületek területének meghatározását.

Az Alkotmányügyi Bizottság ülésén – választása szerint – kormánypárti vagy ellenzéki képviselőként értékelje az előterjesztést alkotmányossági szempontból! Vizsgálja meg azt is, hogy milyen alternatív előterjesztések lehetnek alkalmasak a probléma orvoslására.

[Az érvek rendszerezésében segítenek a 193/2010. (XII. 8.) AB határozat Indokolása III. része 2., 3. és 4. tartalmi egységéhez tartozó bekezdések.]

I.4. Arányosítás

Alkossanak frakciót a csoport tagjaiból, és az egyes frakciók dolgozzanak ki módosító javaslatokat az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvényhez. Az indokolással ellátott normaszöveg-tervezetek előterjesztésének célja a választási rendszer arányosságának növelése. Az egyes frakciók ismertessék a módosító javaslataikat és folytassanak egymással vitát a törvényjavaslatokról.

I.5. A választójog egyenlősége – vita

A Vjt. rendelkezései szerint a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező magyar állampolgárok csak pártlistákra szavazhatnak, egyéni választókerületi jelöltekre nem. A magyarországi lakóhellyel rendelkező, a névjegyzékben nemzetiségi választópolgárként szereplő magyar állampolgárok pedig egyéni választókerületi jelöltre és (amennyiben országos nemzetiségi önkormányzatuk illetékes állított) nemzetiségi listára szavazhatnak. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény emellett úgy rendelkezik, hogy a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező magyar állampolgárok levélben szavazhatnak, a szavazás napján külföldön lévő, magyarországi lakóhellyel rendelkező választópolgárok azonban csak Magyarország külképviseletein.

A szabályozás fenti elemeiből kiindulva készítsen vitairatot az anyagi és eljárásjogi szabályozás tárgyában a választójog egyenlőségének érvényesülése mellett/ ellen érvelve! Előterjesztésében alkalmazzon alkotmányjogi érveket!

Ajánlott olvasmányok:

- 22/2005. (VI. 17.) AB határozat indokolásának II. 1-2. pontjai
- 1/2013. (I. 7.) AB határozat indokolásának III. pontja
- 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat [48] - [56] pontjai
- Bodnár Eszter: Választójog és választási rendszer az Alaptörvényben
(http://epa.oszk.hu/02200/02210/00003/pdf/EPA_02210_m_kozigazgatas_2011_03_099-112.pdf)
- Bodnár Eszter, Varsányi Benedek: Az Alkotmánybíróság határozata a határontúli magyarok választójogának gyakorlásáról, Jogesetek Magyarázata 2016/3, 5-20. (<https://jema.hu/article.php?c=452>) – különösen a tanulmány 1., 2.1.2., valamint 4.2. pontjai.
- Jakab András: A külföldön élő magyar állampolgárok egyenlőségének kérdése a választási törvény koncepciójában
(http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/JakabAndras_AKulfoldonEloMagyarAllampolgarokValasztojoga.pdf)
- Az Emberi Jogok Európai Bírósága határozata az Oran v. Turkey ügyben (2014. április 15, 2881/07. és 37920/07. panaszok) 53., 55-68. pontok (elérhető angol nyelven: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-142636>)

I.6. A parlamenti választások mandátumszámítási szabályai

Az országgyűlési választásokon az országos listás szavazáson Alma és Körte Párt közös listája 2.264.780, Eper, Málna, Ribizli, Egres és Szamóca Párt közös listája 1.290.806, Barack Párt 1.020.476, Avokádó Párt pedig 269.414 érvényes szavazatot kapott. Az 5-10-15 %-os határszámítás eredményeként az országos pártlistákra és a nemzetiségi listákra leadott összes érvényes szavazat: 5 047 363. Az 5%-os határ: 252.369. A 10%-os határ: 504.737. A 15%-os határ: 757.105.

Kövesse végig az országgyűlési választások mandátumkiosztásának lépéseit, és értékelje az egyes fázisokat közjogilag!

1. lépés

Listát állító pártok	Országos listás szavazat	Töredék szavazat	Pártlistára jutó szavazat
Alma-Körte	2 264 780	940 881	3 205 661
Barack	1 020 476	1 000 637	2 021 113
Avokádó	269 414	244 191	513 605
Eper, Málna, Ribizli, Egres és Szamóca Párt	1 290 806	1 141 686	2 432 492
Összes mandátumszerzésre jogosult pártlistás szavazatai:			8 172 871

2. lépés

Nemzetiségi listát állító Országos Nemzetiségi Önkormányzatok	Mandátumszerzésre jogosult nemzetiségek listás szavazatai
Összes nemzetiségi listás szavazat:	0

3. lépés

Összes mandátumszerzésre jogosult pártlistás szavazat		Összes nemzetiségi listás szavazat		Összes országos listás szavazat	Kedv. kvóta
8 172 871	+	19 543	=	8 192 414	22 022

4. lépés

Kedvezményes mandátumhoz jutó nemzetiségi listák	Mandátum	Kedvezményes kvótával csökkentett szavazat
Összes kedvezményes mandátum:	0	
Kiosztható mandátum:	93	

I. 7. Győztes töredékszavazatok

Az országgyűlési képviselők általános választását követően fellángol a vita a Vjt. 15. § (1) bekezdés b) pontjában szereplő győztes töredékszavazatok intézményéről. A választásokon győztes kormánypártok érvelése szerint a jogintézmény összhangban van az alkotmányos elvárásokkal, míg a vesztes ellenzéki pártok a győztes töredékszavazatok alaptörvény-ellenessége mellett törnek lándzsát.

Alkossanak két tanácsadó csoportot! Az egyik csoport feladata a kormánypárti, míg a másik csoport feladata az ellenzéki álláspont mellett érvek gyűjtése. Az érvelés során vegyék figyelembe a lent hivatkozott alkotmánybírósi valamint jogirodalmi álláspontokat!

Ajánlott olvasmányok:

- 3141/2014. (V. 9.) AB határozat [26]- [41] pontjai; valamint Lévay Miklós különvéleményének [52] - [59] pontjai
- Halmai Gábor: Két (egyetlen) választás Magyarországon – Az AB a parlamenti és fővárosi önkormányzati választási rendszerről, Fundamentum 2014/4. 86-88. (<http://fundamentum.hu/sites/default/files/14-4-07.pdf>)
- Hallók Tamás: Az Alkotmánybíróság egy határozatáról (http://www.matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_33_2015/ISSN_0866-6032_tomus_33_2015_144-156.pdf)
- Mécs János: A győzteskompenzáció alkotmányosságáról - a pozitív töredékszavazatok megítélése az egyenlő választójog tükrében (<http://arsboni.hu/a-gyozteskompenzacio-alkotmanyossagarol/>)

I. 8. Választási eljárás alapelvei

Hogy csökkentse az országgyűlési választások lebonyolításának költségét, a kormány módosítani kívánja a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) egyes rendelkezéseit. A csomag részeként megszüntetnék a választópolgárok számára fennálló lehetőséget, hogy Braille írással készült értesítőt igényeljenek és szavazóablont alkalmazzanak, valamint megszüntetnék az akadálymentesített szavazóhelyiség alkalmazásának követelményét is.

Véleményezze a változtatást az Alaptörvény rendelkezései és a Ve.-ben foglalt választási eljárási alapelvek tükrében!

I. 9. Önkormányzati választási rendszer – a fővárosi közgyűlés megválasztása

Az önkormányzati választásokat megelőzően a Budapest harmadik kerületében tevékenykedő Óbudáért és Békásmegyert Mozgalom szakértői fórumot rendez. A fórum apropója a fővárosi közgyűlés tagjainak megválasztása, ugyanis a Mozgalom tagsága kifogásolja, hogy a közel 130 ezer lelket számoló harmadik kerület ugyanúgy egy polgármestert „delegál” a közgyűlésbe, mint az alig 22 ezres huszonharmadik kerület. Álláspontjuk szerint ez ellentétes az egyenlő választójog elvével, valamint a közvetlen választás elve is sérül, mivel a választópolgárok nem szavazhatnak külön a polgármesterre és a fővárosi közgyűlés tagjaira.

Szakértőként Ön is részt vesz a fórumon. Alakítsa ki álláspontját a Mozgalom érveivel kapcsolatban. Használja a megadott alkotmánybíróági és jogirodalmi forrásokban szereplő érveket!

Ajánlott olvasmányok:

- 26/2014. AB határozat [19] – [48] pontjai; valamint a határozathoz fűzött különvélemények
- Kurunczi Gábor: A Fővárosi Közgyűlés megválasztásának alkotmányjogi anomáliái, Pázmány Law Working Papers 2016/24 (http://d18wh0wf8v71m4.cloudfront.net/docs/wp/2016/2016-24_Kurunczi.pdf)
- Halmai Gábor: Két (egyetlen) választás Magyarországon – Az AB a parlamenti és fővárosi önkormányzati választási rendszerről, Fundamentum 2014/4. 88-92. (<http://fundamentum.hu/sites/default/files/14-4-07.pdf>)

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- a tankönyv 7.1., 7.2., 7.3. címei
- Alaptörvény XXIII. cikk, 2. cikk, 35. cikk (1)-(3) bekezdés
- 2011. évi CCIII. törvény az országgyűlési képviselők választásáról 2. § (3) bekezdés, 3. §, 6. §, 8. § (1) bekezdés, 9. § (1) bekezdés, 11-13. §, 14. § (1) bekezdés, 15. § (1) bekezdés
- 2010. évi L. törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról 1. §, 4. §, 5. § (1) bekezdés, 6. §, 7. § (1) bekezdés, 12. §, 13. § (1)-(2) bekezdés, 14. §, 15. § (1)-(2) bekezdés, 17. § (1) bekezdés
- 2003. évi CXIII. törvény az Európai Parlament tagjainak választásáról 2. §, 2/A. §, 5. § (2) bekezdés, 7. §, 8. § (1)-(2) bekezdés
- 2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról 2.§, 208-212. §, 221-222. §, 228-229. §

II.1. Van-e választójoga az alábbi személyeknek?

- a) Róbert, magyar állampolgár, 17 éves, feleségével Kiskunlacházán él, az országgyűlési képviselők választásán szeretne szavazni.
- b) Anna, német állampolgár, 72 éves, nyugdíjas korára egy bakonyi faluban telepedett le, polgármester-jelöltként szeretne indulni.
- c) Giorgio, 24 éves, olasz cserediák az ELTE-n, az európai parlamenti választáson szeretne Budapesten szavazni.
- d) József, 38 éves, kisvárdai lakos, Sopronkőhidán 10 éves fegyházbüntetését tölti, az országgyűlési választáson szeretne szavazni.
- e) István, 40 éves, nyíregyházi lakos, 3 éve mániás depressziója miatt cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezték, az európai parlamenti választáson szeretne indulni.
- f) Krisztina, magyar állampolgár, 50 éves, Budapesten él, hajléktalan, az önkormányzati választáson szeretne szavazni.
- g) Ferenc, 82 éves, 1956-os hős, 1956 után New Yorkban telepedett le, de magyar állampolgár, az országos népszavazáson New Yorkban szeretne szavazni.

- h) Judit, 54 éves, magyar állampolgár, pápai lakos, de az önkormányzati választás napján a lányát látogatja meg, így Budapest XI. kerületében szeretne szavazni a pápai jelöltekre.
- i) Zoltán, 13 éves, magyar állampolgár, helyi népszavazáson szeretne szavazni.
- j) Mamadu, 45 éves, Szomáliából érkezett Magyarországra, ahol menekültként ismerték el. Az önkormányzati választáson helyi önkormányzati képviselőként szeretne indulni.
- k) György, 32 éves, magyar állampolgár, budapesti lakos, jelenleg előzetes letartóztatás alatt áll, az önkormányzati választáson polgármester-jelöltként szeretne indulni.
- l) Krisztián, 35 éves, salgótarjáni lakos, az önkormányzati választáson Budapest II. kerületében szeretne önkormányzati képviselő lenni.

II.2. Hány szavazólapot kap és kikre (jelöltekre/listákra) szavazhat az országgyűlési képviselők választásán

- a) a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező választópolgár?
- b) a magyarországi lakóhellyel rendelkező, névjegyzékben nemzetiségi választópolgárként szereplő választópolgár?
- c) a magyarországi lakóhellyel rendelkező választópolgár?

II.3. Egészítse ki a felsorolást! Mely közjogi tisztségviselőket választja meg a helyi önkormányzati választáson az alábbi településen lakóhellyel rendelkező választópolgár?

- a) **Budapest V. kerület** – főpolgármester; ...
- b) **Kecskemét, megyei jogú város** - polgármester; ...
- c) **az ország legkisebb települése, Iborfia** - képviselő-testület tagja; ...

III. JOGESETEK

III.1. Országgyűlési választás (egyéni választókerületek, töredékszavazatok)

Az országgyűlési választáson a Zala megyei 2. számú országgyűlési egyéni választókerületben a választópolgárok 47%-ának részvétele mellett az egyéni képviselő-jelöltekre leadott érvényes szavazatok alapján a Megújuló Parlament Mozgalom (MPM) 35%-os (16.044 szavazat), a Nyugdíjasok Pártja (NYP) 23%-os (10.543 szavazat), az Állatvédő Koalíció (ÁK) 16%-os (7333 szavazat), a Zalai Értékvédők Pártja (ZÉP) 12%-os (5500 szavazat), a Nagycsaládosok Párja (NCSP) 8%-os (3667 szavazat), Hagenbach Balázs orvos független jelöltként pedig 6%-os eredményt ér el (2750 szavazat). Az MPM az ország valamennyi egyéni választókerületében indított jelöltek, a NYP – elsősorban vidéken élők érdekeit képviselve – a főváros kivételével minden megye egyéni választókerületeiben indított, összesen 88 jelöltet, az ÁK tizenkét megyében és a fővárosban összesen 40 egyéni választókerületben indított jelöltek, a ZÉP jelöltjei a megye mindhárom választókerületében indultak, az NCSP pedig – regionális pártként – öt dunántúli megyében, 12 választókerületben indított jelöltek.

Érvényes-e a választás? Amennyiben igen, melyik jelölt szerzi meg az egyéni választókerületi mandátumot? Amennyiben minden más törvényi feltétel adott, mely jelöltekre leadott szavazatok hasznosulhatnak töredékszavazatként és milyen arányban? Miként módosul a szavazás érvényessége és eredménye, illetve a mandátum sorsa, ha az MPM és az NYP egyaránt 29-29%-ot kap (a többi párt eredménye változatlan)?

III.2. Országgyűlési választás (választási küszöb, pártlisták és nemzetiségi listák)

Az országgyűlési választáson a Biztos Jövő Egységfront (BJE), a Megújuló Parlament Mozgalom (MPM), a Nyugdíjasok Pártja (NYP), és az Állatvédő Koalíció (ÁK) állít pártlistát. Az Országos Roma Nemzetiségi

Önkormányzat, az Országos Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat és az Országos Német Nemzetiségi Önkormányzat nemzetiségi listát állít. Országos összesítésben az egyéni választókerületi jelöltekre leadott érvényes szavazatok 38%-át a BJE, 17%-át az MPM, 13%-át az NYP és 7%-át az ÁK szerzi meg. Az érvényes országos listás szavazatok 45%-át a BJE, 25%-át az MPM, 20%-át az NYP, és 4%-át az ÁK szerzi meg, a nemzetiségi listát állító három nemzetiségi önkormányzat pedig 4-1-1%-os támogatottsággal rendelkezik.

Mely jelölő szervezetek, és milyen feltétellel részesülhetnek az országos listán megszerezhető mandátumokból? Mennyi a nemzetiségi listán és a pártlistán megszerezhető mandátumok száma?

III.3. Választási eljárás

Lastminute Lajos az országgyűlési választások napján 18 óra 59 perckor érkezett a szavazóhelyiséghez, ahol négy perc sorban állás után, 19 óra 3 perckor a szavazatszámoló bizottság elnöke közölte vele, hogy a Ve. alapján a szavazás napján 6 órától 19 óráig lehet szavazni, így lezárja a szavazást. Lajos hiába hivatkozott arra, hogy a Ve. alapján a 19 órakor sorban állók még szavazhatnak.

Milyen jogorvoslattal és milyen határidőn belül élhet Lajos? Milyen formai és tartalmi követelményeknek kell megfelelnie a beadványának? Melyik szerv bírálja el első, illetve másodfokon? Van lehetőség, hogy Lajos bíróság előtt bizonyítsa igazát?

III.4. Önkormányzati választások

a) Győrben nagy felháborodást vált ki a választópolgárok körében az, hogy nem szavazhatnak a megyei közgyűlés megválasztására, ellenben mind Kapuváron, mind Csornán osztanak ilyen szavazólapokat. Megfelel-e a jogi szabályozásnak ez a megoldás?

b) Mi a különbség a főpolgármester, a siklósi polgármester, a Vas Megyei Közgyűlés elnöke és a solymári polgármester megválasztásában?

c) Hogyan fordulhat elő a Vas megyei Sén, hogy csak egyetlen szavazólapot kapnak a választópolgárok az önkormányzati választáson?

d) A veszprémi 3. számú önkormányzati választókerületben fej-fej mellett végzett két jelölt, mindketten 245-245 szavazatot kaptak. Hogyan lehet eldönteni, kié lesz a mandátum? Befolyásolná-e a megoldást, ha az egyik jelöltet egyben polgármesternek is megválasztották volna?

e) Bősárányban három jelölt adta le a polgármester-jelöltséghez szükséges számú ajánlószerződést. Mely esetekben fordulhat elő, hogy a választás lebonyolítását követően nincs polgármestere a községnek?

f) A főpolgármester-választáson a következő eredmény születik. Összes választójogosult polgár száma: 1 000 000. A jelölt szerzett 85 000 szavazatot, B jelölt 50 000 szavazatot, C jelölt 10 000 szavazatot, D jelölt 5 000 szavazatot, érvénytelen volt 500 szavazat. Elemezze érvényességi és eredményességi szempontból a választást! Melyik jelölt szerzi meg a mandátumot? Ha senki nem szerzi meg, mi történik? Indokolja válaszait!

g) Heves megyében 210.837 választópolgár szerepelt a megyei közgyűlés megválasztásakor a névjegyzékben. Összesen azonban csak 105 236 választópolgár jelent meg a voksoláson. A leadott voksokból 100.000 volt az érvényes szavazatok száma. A megyei közgyűlés létszáma: 15. Ribizli és Málna Párt közös listája 45.000, Körte Párt 30.000, Bodza Párt 25.000 érvényes szavazatot kapott. Ossa ki a megyei közgyűlési mandátumokat!

h) Bonyhád városában mind a nyolc egyéni választókerületben a Szeder és Málna Párt közös listájának egyéni képviselőjelöltje győzött. Kompenzációs listát állított a Szeder és Málna Párt, a Feketeribizli Párt, a Vörösfonya Párt, továbbá a Ringló Párt. Az összes töredékszavazat száma: 1500. A

Feketeribizli Pártnak 900, a Vörösáfonya Pártnak 500, a Ringló Pártnak 100 töredékszavazata van. Ossa ki a három kompenzációs listás mandátumot!

i) Budapest XXIII. kerületében a helyi Városszépítő Egyesület három, a Szeder Párt négy, a Feketeribizli Párt egy egyéni választókerületben győzött. Sem a Vörösáfonya Párt, sem a Ringló Párt nem nyert meg egy körzetet sem, noha valamennyiben állítottak jelöltet. 17 860 választópolgárból csak alig több mint nyolcezren vettek részt a voksoláson. A töredékszavazatok száma: 4500. A helyi Városszépítő Egyesület 1200, a Szeder Párt 1100, a Feketeribizli Párt 900, a Vörösáfonya Párt 700, a Ringló Párt pedig 600 töredékszavazatot kapott. Ossa ki a három kompenzációs listás mandátumot! A három polgármester-jelölt közül a Városszépítő Egyesület jelöltje 3841, a Szeder Párt jelöltje 3760, a Ringló Párt jelöltje pedig 815 érvényes szavazatot kapott. Jellemezze a választást, eredményes volt-e? Ki és milyen feltételek esetén kerül, illetve kerülhet a Fővárosi Közgyűlésbe?

IV. KULCSFOGALMAK

politikai részvételi jog * aktív és passzív választójog * választási alapelvek * szabad választás * általános választójog * egyenlő választójog * közvetlen szavazás * titkos szavazás * egyéni választókerület * országos lista * nemzetiségi lista * pártlista * választási küszöb * töredékszavazat * egyéni listás rendszer * kompenzációs lista * kötött lista * jelölés * ajánlás * általános választás * időközi választás * választási kitézése * nemzetiségi képviselő * nemzetiségi szószóló * választási eljárás alapelvei * jogorvoslat a választási eljárásban

AZ ORSZÁGGYŰLÉS

I. ALKOTMÁNYELMÉLETI VITAKÉRDÉSEK

I.1. A felelőtlenség terjedelme

A választásokat megelőző hónapokban a politikai viták egyre hevesebbé válnak, a kampányrendezvényeken és a médiában mind kormánypárti, mind ellenzéki képviselők számos alkalommal fogalmaznak meg olyan kijelentéseket is, amelyekkel kapcsolatban felvetődik, hogy tartalmuk büntető törvénykönyvi tényállásba ütközik. A választásokat követően konszenzus alakul ki a parlamentbe került pártok között abban, hogy a politikai vitakultúra előmozdítása érdekében a mentelmi jogi szabályozást is egyértelműbbé kellene tenni. Így az új Országgyűlés már az alakuló ülést követő héten egy értelmező rendelkezéssel egészíti ki a képviselők jogállásáról szóló törvény szabályait, miszerint a képviselői felelőtlenségről szóló rendelkezésben szereplő "megbízatása gyakorlása során" kifejezés alatt kizárólag az Országgyűlés plenáris és bizottsági ülései értendők. Az új szabályozás alapján a következő hónapokban az ügyészség számos ellenzéki képviselő mentelmi jogának a felfüggesztését kéri sajtótájékoztatókon, politikai vitaműsorokban és pártrendezvényeken tett kijelentéseik miatt. A történetekre tekintettel az ellenzéki képviselőcsoportok radikálisan megváltoztatják korábbi álláspontjukat, és az alapvető jogok biztosához fordulnak azért, hogy ő támadja meg utólagos normakontroll indítvánnyal az értelmező rendelkezést. Hogyan érvelhetnek az ellenzéki képviselők?

Hogyan dönt az Alkotmánybíróság? Hasonlítsa össze a mentelmi jog különböző alakzatait!

I.2. Rendszeres ülésezés

A választásokon győztes párt egyik fő választási ígérete a parlamenti munka hatékonyságának növelése és költségeinek csökkentése volt. Mivel a párt a mandátumok közel 70 százalékának birtokában koalíciós partner nélkül tudott kormányt alakítani, úgy döntöttek, a törvényjavaslatok érdemi megvitatásának nagy részét le tudják bonyolítani a saját frakcióülésükön, így lényegesen le tudják csökkenteni a parlamenti ülésnapok számát, ezzel pedig sokkal hatékonyabbá és költségkímélőbbé tehetik a törvényalkotási munkát. Mindez egyúttal lehetővé teszi azt is, hogy a vidéki képviselők több időt tölthessenek választókerületeikben. Mivel elegendőnek látszik kéthetente ülésezni, ennek megfelelően a parlament úgy módosítja az Országgyűlés ülésezéséről szóló törvényt, hogy a parlament október 1. és november 30., illetve március 1. és április 30. között legfeljebb kéthetes időközzel nyolc-nyolc ülésnapot tart. Az ellenzék megdöbbenéssel fogadja a törvénymódosítást, és utólagos normakontroll indítvánnyal az Alkotmánybírósághoz fordulnak.

Hogyan érvelhetnek az ellenzéki képviselők? Mit vizsgál az Alkotmánybíróság? A felvetett probléma kapcsán hangsúlyosan értékelje a parlamenti nyilvánosság kérdését is!

I.3. Nyilvánosság

Az Országgyűlés elnökét felbőszítette az az eseménysorozat, amelynek a keretében négy héten keresztül, hétről hétre mindig valamilyen botrány történt a karzaton ülők részéről: hol léggömböket, hol röpiratokat dobtak az országgyűlési képviselők közé, hol transzparenszeket vagy karikatúrákat terítettek ki. Az Országgyűlés elnöke nem hagyta annyiban a T. Házban történeteket, törvényt kezdeményezett a T. Ház méltóságának a megőrzése érdekében. E javaslatban a kitiltás eszköze szerepel, vagyis az Országgyűlés elnöke egyedi intézkedéssel egytől négy évig terjedő időre kitilthatja azokat az Országgyűlés és a Képviselői Irodaház területéről, akik megsértik a karzat nyilvánosságára vonatkozó előírásokat. A házelnök emellett a Büntető Törvénykönyv kiegészítését is javasolta: a népképviselési szerv működésének az akadályozása címet viselő büntetőjogi tényállással kívánja elejét venni az Országgyűlésben elharapódzó jelenségnek. Maga a házelnök kérte, hogy a parlament juttassa el e törvénymódosítást az Alkotmánybírósághoz előzetes normakontrollra annak érdekében, hogy ez az új módszer mihamarabb úgy kerülhessen bevezetésre, hogy annak az alkotmányos alapjai rendben levők. Az Országgyűlés egyszerű többséggel megszavazza a házelnök javaslatát.

Miként készítené elő az Alkotmánybíróság az erről szóló döntést?

Ajánlott olvasmányok:

- Dezső Márta: [A képviselői mandátum jellege – a szabad mandátum határai Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica 49 \(1996\)](#)
- Smuk Péter: [A Tisztelt Ház új szabályai, 2012 – új törvény az Országgyűlésről Kodifikáció és Közigazgatás 2012/2.](#)
- Szabó Zsolt: [A parlamenti jog változásai MTA JTI Law Working Papers 2014/25.](#)

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- Alaptörvény S) cikk (1)-(3) bekezdés, 1-7. cikk, 30. cikk, 36. cikk, 43. cikk, 44. cikk
- az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 1. §, 3. § (5) bekezdés, 4. § (3) bekezdés, 6. § (1) bekezdés, 7. §, 12. § (1) bekezdés, 13. § (1) bekezdés, 13. § (6) bekezdés első mondata, 14. §, 15. § (1) és (4) bekezdés, 16. § (1) bekezdés, 17. § (1)-(2) és (4) bekezdés, 20. §, 21. § (2) bekezdés, 22. § (3) bekezdés, 23. § (1) és (3) bekezdés, 24-25. §, 26. § (1) és (3) bekezdés, 27/A. § (1) bekezdés, 28-29. §, 31-37. §, 41-44. §, 55-56. §, 73. §, 74. §, 76. §, 77. § (3)-(4) bekezdés, 78. §, 80. §, 86. §(2)-(3) bekezdés, 88. §, 90. §, 99-102. §
- az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 1. § (1)-(2) bekezdés, 2. §, 5. § (1) és (3) bekezdés, 8. § (1) bekezdés, 9. § (3) bekezdés, 10. § (1) bekezdés, 11. §, 12. § (1) bekezdés, 13. § (1) bekezdés, 24. § (1) bekezdés, 25. § (1) bekezdés, 26. § (1) és (7) bekezdés, 31. § (2) bekezdés, 34. §, 36. § (1)-(2) bekezdés, 37. § (1) bekezdés, 39. § (1) bekezdés, 40. § (1) bekezdés első mondata, (2) bekezdés, 42. §, 43. § (1) bekezdés, 44. § (1) és (3) bekezdés, 45. § (5) bekezdés, 46. § (2), (5) és (11) bekezdés, 47. § (1) bekezdés, 48. § (1) bekezdés, 50. § (1) bekezdés, 51. § (1)-(2) és (6) bekezdés, 52. § (1) bekezdés, 53. § (1) bekezdés, 58. § (1) bekezdés, 59. § (1) bekezdés, 60. § (1), (5)-(7) bekezdés, 61. § (1), (4)-(5) bekezdés, 62. § (1) bekezdés, 65. § (1)-(2) bekezdés, 66. § (1) bekezdés, 78. § (1) és (3) bekezdés, 79. § (1)-(2) bekezdés, 84. § (8) bekezdés, 86. § (1) bekezdés, 89. §
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény I. fejezet, 4-6. §, 8. §, 11. §, 14. § (1) bekezdés, 16-21. §, 31-38. §, 40. §
- az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 1. § (1)-(3) bekezdés, 3. § (1)-(3) bekezdés, 5. § (1) bekezdés, 9. § (1)-(2) és (5) bekezdés, 10. § (1) bekezdés, 11. §, 14. § (1) bekezdés, 18. § (1)-(2) és (4) bekezdés, 32. § (1) és (3) bekezdés, 33. § (1) bekezdés
- 27/1998. (VI. 16.) AB határozat elvi megállapításai
- 34/2004. (IX. 28.) AB határozat elvi megállapításai
- 4/1999. (III. 31.) AB határozat elvi megállapításai
- 50/2003. (XI. 5.) AB határozat elvi megállapításai

II.1. Kik a Házbizottság tagjai, kinek van szavazati joga közülük?

II.2. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései alapján rekonstruálja és állítsa sorrendbe az Országgyűlés megalakulásának, alakuló ülésének közjogi szempontból lényeges mozzanatait! Milyen közjogi következménnyel jár az új Országgyűlés alakuló ülése?

II.3. Milyen többséggel hozza főszabályként döntéseit az Országgyűlés? Az Alaptörvény alapján minimum hány országgyűlési képviselő szavazata szükséges ahhoz, hogy zárt ülést rendeljenek el? (Az Országgyűlés létszáma 199 fő).

II.4. Melyik a kakukktojás? Karikázza be azt a választ, amelyik nem illik a (...) helyére!

1) Törvény megalkotását (...) is kezdeményezheti.

a) országgyűlési bizottság   b) a köztársasági elnök   c) az alapvető jogok biztosa

2) Az Országgyűlés az elfogadott törvényt (...) zárószavazás előtt megtett indítványára az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak.

- a) az országgyűlési képviselők egyötöde   b) a törvény kezdeményezője   c) az Országgyűlés elnöke
- 3) Az Országgyűlés (...) kérelmére a képviselők kétharmadának szavazatával zárt ülés tartásáról határozhat.
- a) bármely országgyűlési képviselő   b) az Országgyűlés elnöke   c) a Kormány
- 4) Országgyűlési választással nyeri el megbízatását (...).
- a) az Állami Számvevőszék elnöke   b) a Magyar Nemzeti Bank elnöke   c) az alapvető jogok biztosa
- 5) Az országgyűlési képviselő kérdést intézhet (...).
- a) a Kormány tagjához   b) az Állami Számvevőszék elnökéhez   c) a Kúria elnökéhez

II.5. Jogosult-e törvény kezdeményezésére, illetve az Alaptörvény módosítására irányuló javaslat benyújtására?

	Törvénykezdeményezésre jogosult-e?	Alaptörvény-módosítás kezdeményezésére jogosult-e?
Kormány		
a honvédelmi miniszter		
100 000 választópolgár		
az Országgyűlés Külügyi Bizottsága		
független országgyűlési képviselő a frakcióból való kizárását követő hat hónapban		
köztársasági elnök		

II.6. Húzza alá azokat az eseteket, amelyekben – a mentelmi jog biztosította védettség következtében – bíróság előtt nem vonható felelősségre az országgyűlési képviselő!

- a) az egyéni választókerületében szervezett lakossági fórumon kifejtett véleménye miatt
- b) a lakóhelye szerinti társasház közgyűlésén kifejtett véleménye miatt
- c) az Országgyűlés Egészségügyi Bizottságának tagjaként, a Bizottság ülésén leadott szavazata miatt
- d) egy szórakozóhelyen véletlenszerűen összefut középiskolás időszakában gyűlölt tanárával, akit nyilvánosan "félművelt analfabétának" nevez
- e) képviselői megbízatásának lejártát követően, az általa ellenzéki képviselőként rendszeresen szervezett, a Kormányt kemény hangon kritizáló utcai sajtótájékoztatók miatt
- f) sportegyesületének tiszteletbeli elnökéként az egyesület közgyűlésén elhangzó, a sportfinanszírozást és a kormányzati sportvezetőket élesen bíráló, rendszeres kirohanásai miatt

II.7. Ki tehet javaslatot az Országgyűlés elnapolt ülésének összehívására? Ki és mikorra hívja össze az Országgyűlést ez esetben?

II.8. Kinek a kezdeményezésére, hogyan kerülhet sor zárt ülés tartására az Országgyűlésben?

II.9. Hasonlítsa össze egymással az eseti bizottságot és a vizsgálóbizottságot!

II.10. Melyek azok a törvényjavaslatok, amelyeket kizárólag a Kormány terjeszthet elő?

II.11. Hasonlítsa össze az interpellációt és az azonnali kérdést!

II.12. Milyen közjogi lehetőségei vannak a köztársasági elnöknek...

- a) ...politikai vétó után, ha az OGY változatlan szöveggel újra elfogadta a törvényt?
- b) ...politikai vétó után, ha az OGY változtatott a törvény szövegén?

- c) ...alkotmányossági vétó után, ha továbbra sem ért egyet a törvénnyel?
- d) ...az OGY által részére megküldött alaptörvény-módosítással szemben?

II.13. Hogyan nyeri el megbízását...

- a) az államtitkár?
- b) a közigazgatási államtitkár?
- c) a Kúria elnöke?
- d) a legfőbb ügyész helyettese?
- e) a bíró?
- f) az alapvető jogok biztosának a helyettese?
- g) a helyettes államtitkár?

II.14. Melyik a kakukktojás?

az Állami Számvevőszék elnöke, a Kúria elnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, Kormány, a legfőbb ügyész

III. JOGESETEK

A) AZ ORSZÁGGYŰLÉS MEGBÍZATÁSA, SZERVEZETE ÉS MŰKÖDÉSE. AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK JOGÁLLÁSA

III.1. Az új Országgyűlés alakuló ülésén valamennyi képviselő megjelent. A pécsi egyéni választókerületet megnyerő D és az unokatestvére, a listáról megválasztott F képviselő az alakuló ülésre való nagy készülődésben otthon felejtette a megbízólevelét. D még soha sem volt országgyűlési képviselő, most először szerzett mandátumot, viszont F már 16 éve tagja a parlamentnek, és közismert politikai szereplő. Két másik képviselő, a listáról bekerült H és az egyéni választókerületben megválasztott K pedig nem hajlandó esküt tenni az Alaptörvényre, mert nem tekintik azt legitimnek, és a választási kampány során is az Alaptörvény megváltoztatása mellett érveltek. P képviselő az Alaptörvény helyett az Alkotmányra esküszik fel, de az esküokmányt aláírta.

Értékelje D, F, H, K, továbbá P helyzetét, s jelölje meg, milyen a közjogi jogállásuk!

III.2. Az országgyűlési képviselők 52%-a úgy dönt, hogy nem kívánja kitölteni az országgyűlési megbízási idejét, mert olyan szigorú összeférhetlenségi szabályozást vezetnek be, ami azzal jár, hogy egyáltalán nem gyakorolhatják a civil foglalkozásukat a képviselői megbízatásuk idején. Szomorúan veszik tudomásul e képviselők, hogy az Országgyűlés feloszlására és az új, előre hozott választások kitűzésére irányuló képviselői szándékuk nem aratott átütő sikert. Az Országgyűlés elnöke egyáltalán nem volt érdekelt az Országgyűlés feloszlásában, ezért örömmel jelentette ki, hogy az Országgyűlés feloszlására vonatkozó képviselői javaslat elvázott.

Ön szerint megszűnt-e az Országgyűlés megbízatása a fenti példában?

III.3. W országgyűlési képviselő a T párt tagjaként a T frakcióban tevékenykedik. Rázósabbnál rázósabb ügyek kísérik W képviselői munkáját, három különböző büntetőügyben is felfüggesztették a mentelmi jogát. Az Országgyűlés 2016. október 1-jei plenáris ülésén az Országgyűlés elnöke bejelentette, hogy W lemondott a képviselői mandátumáról, ekként W képviselői megbízatása megszűnt. W képviselő rögtön szót kért, s közölte, hogy ő nem mondott le a mandátumáról, csupán a pártja bosszúja állhat a háttérben. Elismerte azt is a képviselő, hogy még a választások előtt a pártja valamennyi képviselőjelölttel biankó lemondó nyilatkozatot íratott alá, s nyilvánvaló, hogy ezt nyújtották be az Országgyűlés elnökéhez.

Értékelje a kialakult közjogi helyzetet, és ítélje meg, megszűnt-e W képviselő megbízatása!

III.4.

a) Q és R képviselő mentelmi jogát az Országgyűlés 2012 decemberében felfüggesztette, ezáltal lehetőséget teremtett ellenük csődbüntett és sikkasztás miatt büntetőeljárás lefolytatására. A bíróság

2014. január 26-án hozott jogerős ítéletében Q képviselőt 4 év 6 hónapi szabadságvesztéssel sújtotta, és eltiltotta a közügyek gyakorlásától is. R képviselő esetében a bíróság a jogerős ítélet szerint mindösszesen 250.000,- Ft pénzbüntetés kiszabását látta indokoltnak. Megszűnik-e, és mikor, milyen eljárásban Q és R képviselő megbízatása? Miként alakul Q és R képviselő választójoga a 2018. évi országgyűlési választásokon?

b) Z képviselőnek elege lett a parttalan parlamenti vitákból, és hat hónapos tevékenysége után elhatározta, soha többet nem szólal fel a parlamenti ciklus hátralevő időszakában. Elmondása szerint nem akart idő előtt infarktust kapni. Z képviselő beváltotta az ígéretét, s miközben eltelt egy teljes év, „néma” maradt az Országgyűlésben. Sok hasznát nem vette a frakciója az elkényelmesedett Z-nek, ezért a frakciója kizárta a soraiból. Megszűnt-e ezzel a döntéssel vagy más úton a képviselői megbízatása?

c) L képviselő anyósa megfelelő földterületet szeretett volna bérelni a családi fészektől két kilométerre levő, magas aranykorona-értékű, állattartásra is alkalmas területen, ezért L. képviselő felkereste mind a földhivatalt, mind a földalap-kezelő szervezetet. A földhivatalban azonnali ügyintézésért a megfelelő térképmásolatért, hivatkozván országgyűlési képviselői megbízatására, továbbá az alapkezelő tudtára adta, hogy képviselőként áttekinti, és nyilvánosságra hozza e szervezet működési anomáliáit, ha nem segítenek a számára a szükséges pályázat összeállításában. L képviselő tevékenysége annyira szúrta sokak szemét, hogy „megszellőztették” a kéréseit, továbbá egy tárgybeli telefonbeszélgetése egy részlete is nyilvánosságra került. L azzal védekezett, hogy a saját bőrén keresztül készült az érintett hivatalok működése jogszerűségének az ellenőrzésére, s erre neki országgyűlési képviselőként joga van. Megszűnhet-e e botrány kapcsán L. képviselő megbízatása?

d) P képviselő egy nagyon értékes szarvasagancsot fogadott el a Kisbéri Vadásztársaságtól, akik kifejezték az elismerésüket a képviselőnek az új vadászati törvényhez illesztett módosítások megalapozottságáért. P képviselőnek 250.000,-Ft társasházi közösköltség-tartozása mellett 62.000,-Ft helyi adót érintő adótartozása halmozódott fel. Mindkét eset miatt indítottak ellene összeférhetlenségi eljárást. Ítélje meg, mi lehet ennek az eljárásnak a végkifejlete!

e) L képviselőt a lakóhelye szerinti bíróság gondnokság alá helyezi, és az egészségi állapota miatt kizárja a választójog gyakorlásából. Megszűnik-e a képviselői megbízatása?

III.5. A választásokon sikeresen szereplő Y pártban nagy veszekedés alakul ki a különböző irányzatok között, ezért még az alakuló ülést megelőzően több táborra szakadnak. Y párt azonban igyekszik egy frakcióba tömöríteni a megválasztott képviselőket, ezért közli a párt színeiben megválasztott képviselőkkel, hogy kötelesek Y párt Y frakciójában helyet foglalni. Hét, az Y párt mint jelölő szervezet színeiben megválasztott képviselő azonban közli, hogy mivel ők nem tagjai Y pártnak, rájuk nem vonatkozik a párt döntése, ezért ők külön frakciót kívánnak létrehozni, az X frakciót.

Megtehetik-e ezt ezek a képviselők, s mit tudnak tenni akkor, ha Y párt frakcióvezetője az ő nevüket is szerepelteti Y frakció névsorában?

III.6. Komoly nézeteltérés robbant ki W frakcióban a bizottsági helyek elosztásakor. Arra a következtetésre jutnak, hogy I képviselő, mivel az Országgyűlés alelnökévé választották, ne kerüljön be egyetlen bizottságba sem. D képviselő halbiológus professzor, érdeklődési területe révén a környezetvédelmi bizottságban szeretne tevékenykedni amellet, hogy az Oktatási Minisztérium államtitkáráként a felsőoktatási kérdésekkel és a tudománypolitika ügyeivel foglalkozik. L képviselő csupán általános iskolai végzettségű, ezért a frakció nem szán neki szerepet a bizottsági munkában. A miniszterelnök szóvivőjeként munkálkodó V képviselőt egyidejűleg a költségvetési bizottság alelnökévé választották meg.

Értékelje az egyes képviselők bizottsági tagságát, és legyen figyelemmel a bizottsági munka funkciójára!

III.7.

a) A parlamenti választásokat megelőzően számos kis párt támogatottsága mutatott jelentős erősödést, a közvélemény-kutatások eredményei szerint több támogatása elérte a választási küszöb

értékét is. A még hivatalban lévő Országgyűlés - előre látva a parlament szétaprózódásának a lehetőségét - a parlamenti munka hatékonyságának garantálása érdekében még a választások előtt módosította a Házszabályt, és előírta, hogy a frakcióalakításhoz legalább 15 képviselő szükséges. Az ezt követő választások eredményei nagyban visszaigazolták a közvélemény-kutatásokat, ugyanis - a 199 fős parlamentben - három nagy párt mellett a mandátumok fennmaradó egynegyedén még öt kis párt osztozott, amelyek közül három listán is mandátumot tudott szerezni. Hány képviselőcsoport alakulhat a parlamentben?

b) A 2018. évi választások eredményeként az országos listát állító Magyar Macska Párt nem érte el a parlamentbe jutáshoz szükséges küszöbhatárt, ezért listáról nem szerzett egyetlen mandátumot sem. Egyéni választókerületekben azonban sokkal jobban szerepeltek, mert 6 mandátumot szereztek. A párt vezetője egy állatorvos, akit frakcióvezetőnek választottak meg az Országgyűlés alakuló ülését megelőzően, majd ő bejelentette a frakció megalakulását az Országgyűlés elnökének. Milyen döntést hoz a házelnök ebben az ügyben?

c) Z és P párt közös országos listája elérte a parlamentbe jutási küszöbhatárt, de mindösszesen négy képviselőt küldhetnek a parlamentbe. Lehet-e frakciója Z pártnak? Lehet-e frakciója P pártnak?

III.8. L képviselő egy hadianyagokkal foglalkozó vállalkozás csendestársa. A Honvédelmi Bizottság tagjaként könnyedén hozzáférhetett bármilyen tárgyban információhoz. A képviselő nemzetbiztonsági vizsgálaton és ellenőrzésen esett át, ebből adódóan valamennyi olyan minősített adat megismerésére jogosult volt, ami a bizottsági munkájához kapcsolódott. L képviselő hamar átlátta, hogy mit érnek ezek az információk a piacon, és vállalkozása révén megszervezte a minősített adatok eladását, elsősorban külföldieknek. Mindez nem derült volna ki, de Franciaországban elfogtak egy fegyvercsempész társaságot, akiknél többek között megtalálták a magyar minősített információkat tartalmazó dokumentumokat. L képviselő magatartása kimerítette az államtitoksértés és a hazaárulás büntetőjogi tényállását.

Alkotmányjogi szempontból értékelje, mit mérlegelhet a mentelmi bizottság az eljárása során! L képviselő azzal védekezik, hogy a képviselői minősége gyakorlása során járt el a kifogásolt magatartása tekintetében.

III.9. A kormánypárti lapokban egyre több hír jelenik meg arról, hogy az egyik ellenzéki képviselőcsoport frakcióvezetője - még a parlamentbe való bejutását megelőző években - számos gyanús üzleti vállalkozásban játszott meghatározó szerepet. Az érintett ellenzéki párt vezetői és a frakcióvezető több korábbi ismert üzlettársa egy emberként kelnek a képviselő védelmére, a sajtó számos fórumán hangsúlyozzák tisztességességét, igyekeznek cáfolni a sajtóban bemutatott bizonyítékokat. Az ügyben végül nyomozás indul, és az ügyészség indítványozza a frakcióvezető mentelmi jogának felfüggesztését. Az ellenzéki párt vezetőségének az ülésén felvetődik, hogy politikailag az lenne a leghasznosabb, ha a képviselő a mentelmi jogáról lemondva maga vetné alá magát a büntetőeljárásnak, hiszen ezzel bizonyíthatná a leginkább, hogy nincs félnivalója. Mások azzal érvelnek, hogy ha nem követte el a bűncselekményt, nem szabad engedni, hogy nyilvánosan meghurcolják, el kell érni, hogy ne függesszék fel a mentelmi jogát. A frakcióvezető a mentelmi jog felfüggesztéséről szóló döntés előtti felszólalásra készül.

Alkotmányjogi szempontból, a mentelmi jog rendeltetésére tekintettel mire hivatkozhat az érintett képviselő?

III.10. Az Országgyűlés szeretne javítani Magyarország nemzetközi megítélésén, ezért célul tűzi ki mind a plénum előtti parlamenti ellenőrzés intézményrendszerének, mind az ellenőrzésre szakosodott speciális szerveknek a megerősítését. Az Országgyűlés pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerveként működő Állami Számvevőszék munkáját nem tekintették megfelelően hatékonynak, ezért az Országgyűlés úgy dönt, hogy megváltoztatja az Állami Számvevőszékről szóló törvényt, s ebben tételesen rögzíti, hogy a közgazdasági végzettségű országgyűlési képviselők közül egy-egy kormánypárti, valamint ellenzéki képviselőt delegál az Országgyűlés az Állami Számvevőszékhez számvevő főigazgatói posztra. A közvélemény örömmel nyugtázza, hogy politikai konszenzus jött létre ebben a kérdésben a parlamenti erők között.

Ön egy társadalmi szervezet jogtanácsosa. Miként készítené elő ebben a tárgykörben egy normakontroll indítványt?

III.11. Az Országgyűlés plenáris ülése már nyolcadik napja egyfolytában zajlik, mivel a költségvetési vitában mindig jelentkezik valaki felszólalásra. Az ellenzéki képviselők ekként tiltakoznak a költségvetési javaslat tartalmát illetően, és okulásul felolvassák a különböző közgazdasági alapműveket. A kormánytöbbség felettébb ideges, hiszen a költségvetési törvény elfogadásának a hiányában közel kerülhetnek a parlament feloszlatásához, holott nincsenek felkészülve egy választási kampányra. A legnagyobb kormánypárti frakció vezetője gyorsan a Házsabály módosítására vonatkozó javaslatot szerkeszt, amelynek a lényege a következő: ha a parlament egyszerű többsége bármely frakció kérésére megszavazza a vita lezárását, akkor még minden frakció egyszer hozzászólhat a mandátumarányokat figyelembe vevő időkeretben, majd azt követően le kell zárni a vitát.

Értékelje a módosítás alkotmányosságát!

III.12. Az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága a következő ülésen kívánja megtárgyalni a génmódosított élelmiszerek behozatalának részleges engedélyezésével kapcsolatos, a Kormány által benyújtott törvényjavaslatot. A törvényjavaslattal egyetértő független képviselő tudomást szerzett arról, hogy a bizottsági ülésen egy környezetvédelmi szakfolyóirat újságírója is részt kíván venni, aki korábban keményen bírálta az új koncepciót, sőt még a szakminisztérium előtti tüntetésen is részt vett. Értesülését bizalmasan jelezte a bizottság kormánypárti elnökének, aki a bizottsági ülés kezdetén azt javasolta, hogy a törvényjavaslattal kapcsolatban a téma érzékenysége és az objektív, szakmai tárgyalás biztosítása miatt zárt ülés tartását rendeljék el. A bizottság kormánypárti többsége – az ellenzéki képviselők tiltakozása ellenére – megszavazta a javaslatot, így a hallgatóságnak el kellett hagynia az ülést.

Jogszerű volt-e a bizottság döntése a zárt ülés elrendeléséről?

B) TÖRVÉNYALKOTÁS

III.13. Az X frakció két képviselője, akik egyúttal a Környezetvédelmi Bizottság tagjai, elkötelezettek a muflonok védelme iránt, ezért kezdeményezték a 2010-ben Brazzaville-ben aláírt nemzetközi muflonvédelmi egyezmény kihirdetését, mivel sem a földművelési, sem pedig a környezetvédelmi miniszter nem érdeklődött e téma iránt. Sajtóhírek szerint azért, mert mindketten szenvedélyes vadászok, s az egyik kedvenc zsákmányuk éppen a muflon.

Lefolytatható-e a kezdeményezett törvényjavaslat vitája? Mit javasol a Környezetvédelmi Bizottságnak?

III.14.

a) D ellenzéki frakció három képviselője törvényjavaslatot kezdeményezett a plázastopról. A kijelölt parlamenti bizottság nem támogatta a javaslatot, de a kormánypárti frakciók úgy kalkuláltak, hogy a szigorító javaslataik inkább beleférnek egy ellenzéki frakció törvényjavaslatába, mint a sajátjukéba, ezért meglepetésre az Országgyűlés támogatta a törvényjavaslat tárgysorozatba vételét. Számos módosító javaslatot nyújtottak be a kormánypárti képviselők, amellyel szétzilálták az ellenzéki kezdeményezést. D frakció ülésén felvetődött, hogy pártjuk politikai szándékai ellenére kommunikációs vereséget szenvedtek, mert annak ellenére, hogy nem ők tervezték a szabályozás szigorítását, mégis az ő törvénykezdeményezésükhöz kötődnek a megszorítások – miként azt a kormánypártok harsogják is.

Mit tehet D frakció, milyen stratégiát válasszon a parlamenti döntéshozatalra készülve? Ön mit tanácsolna nekik?

b) A Magyar Cseresznye Párt frakcióvezetője törvényjavaslatot nyújtott be a szúnyogok gyérítéséről, de a mezőgazdasági bizottság nem vette tárgysorozatba az indítványt, a földművelési miniszter viszont kapva az alkalmon törvényjavaslatot nyújtott be ebben a témában. A frakcióvezető nem hagyta annyiban a történeteket, hanem kezdeményezte az Országgyűlés döntését a tárgysorozatba vételről. Nagy meglepetésre az Országgyűlés plénuma támogatta a törvényjavaslat tárgysorozatba vételét.

Jellemezze a kialakult helyzetet, s döntsön, melyik javaslat általános vitája kezdődhet meg?

III.15.

a) A választási eljárásról szóló törvény módosítását kezdeményezte a Kormány. A benyújtott törvényjavaslatához tizennyolc képviselői módosító javaslatot nyújtottak be. A törvényjavaslatra kijelölt igazságügyi bizottság ebből négyet, a vitához kapcsolódó emberi jogi bizottság pedig a négyen felül még további kettőt támogatott, s mindkét bizottság részletes vitát záró bizottsági módosító javaslatot fogalmazott meg.

Mi lesz a többi módosító javaslat sorsa, továbbá milyen lehetséges útja lesz a bizottsági módosítóba bekerült indítványoknak? Ki dönt a részletes vitát záró bizottsági módosító javaslatok további sorsáról, mikor és milyen szerepet kap ebben a folyamatban az Országgyűlés plénuma?

b) Hosszas egyeztetések után végre december 20-án a Törvényalkotási Bizottság elnöke benyújtotta az Országgyűlésnek a költségvetést megalapozó egyes törvényekről szóló törvényjavaslat egységes javaslatát. A bizottság összegző módosító javaslatából a kerékpárutakra kivetett különadóval kapcsolatosat az Országgyűlés nem fogadta el.

Mit tanácsol a törvénykezdeményezőnek ebben az esetben?

c) A magyar filmről szóló törvényjavaslat egységes javaslatáról határozott az Országgyűlés. A parlament elfogadta a Törvényalkotási Bizottság összegző javaslatát. A Kormány azonban úgy ítélte meg, hogy az egységes javaslat számos ponton ütközik az előadó-művészeti törvény, valamint az akadémiai törvény rendelkezéseivel.

Mit tanácsolna ebben a helyzetben a Kormánynak? Hogyan alakulhat a törvényjavaslat további sorsa?

d) A hulladékgazdálkodásról szóló törvényjavaslat egységes javaslatának az elfogadása után 12 zárószavazást előkészítő módosító indítvány érkezett. Ezek közül négyet a Kormány terjesztett elő, mert a javaslatok szerint a törvényi változásokat végig kell vezetniük a javaslat részeként tárgyalta természetvédelmi törvényen. A Zöld Frakció két képviselője további öt zárószavazást előkészítő módosító indítványt jegyzett a javaslaton belüli koherenciazavar küszöbölését célozva. Az Országgyűlés elnöke pedig haladékat nem tűrőnek tekintette a Büntető Törvénykönyv módosítását az utcai zenélés betiltása érdekében, ezért a javaslatban nem szereplő Btk.-módosítást javasolta. A pénzügyminiszter a devizahitelek megsegítésére szintén olyan módosítót szerkesztett, ami egy, a javaslatban nem érintett törvényt módosítana. A kulturális bizottság pedig egy további törvénymódosítást illesztett be a már meglévő mellé, a szerencsejátékról szóló törvény haladéktalan módosítását kezdeményezte annak érdekében, hogy a lottóból befolyó bevétel 1%-a a színházakat illesse meg a jövő év január 1-től. Indítványuk szerint a színházi szektor ellehetetlenülne a pluszforrások nélkül.

Mi lesz a zárószavazást előkészítő módosító javaslatok sorsa, mely indítványok házszabályszerűek és melyek nem? Indokolja a választát!

III.16. A választójogról szóló törvényjavaslat zárószavazását közvetlenül megelőzően egy ügyrendi vita kölcsönös sértegetéssé fajult, amelynek végén az ellenzéki képviselőcsoportok kivonultak az ülésteremből. Ezt követően az ülést vezető ellenzéki alelnök kérdésére a törvényjavaslatot 90 képviselő támogatta és 7 képviselő elutasította; tartózkodás nem volt, a jelen lévők mindegyike szavazott.

Hogyan állapítható meg az Országgyűlés döntése? (Az országgyűlési képviselők létszáma a jogesetben 199 fő.)

III.17. Az úrkutatásról szóló törvényjavaslat zárószavazásakor az ülést vezető alelnök kérdésére a törvényjavaslatot 90 képviselő (köztük a miniszterelnök) támogatta, 90 képviselő (köztük az Országgyűlés elnöke) elutasította; tartózkodás nem volt. Míg a miniszterelnök a Kormány által előterjesztett törvényjavaslatra értelem szerűen igennel szavazott, addig az Országgyűlés egyébként kormánypárti elnöke már régóta hangoztatta, hogy álláspontja eltér a kormányzati akarattól, ezért ő nemmel voksolt.

Elfogadta a törvényt az Országgyűlés? (Az országgyűlési képviselők létszáma a jogesetben 199 fő.)

III.18. Az Országgyűlés elnöke átmenetileg helyettesíti a hathetes kórházi ápolásra szoruló köztársasági elnököt. Közben a jövő évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslat a zárószavazáson – minden képviselő jelenléte mellett – 99 „igen” szavazatot kap.

Elfogadták-e a költségvetési törvényt?

III.19.

a) Az Állami Számvevőszékről szóló törvény módosítását kivételes eljárásban szeretne volna elfogadni az Országgyűlés, de végül sürgős eljárásban került rá sor. A 15 éves számvevőszéki tapasztalattal rendelkező házelnök a törvény zárószavazása előtt javaslatot tett arra, hogy az Országgyűlés küldje meg az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatára az Alkotmánybírósághoz.

Milyen többséggel határoz az Országgyűlés ebben a kérdésben? Mikor és milyen feltételek teljesülése esetén kerül sor az Alkotmánybíróság eljárására?

b) A Magyar Nemzeti Bankról szóló új törvény tárgyalása során már az általános vita során az igazságügyi bizottság számos aggályt fogalmazott meg, de módosító javaslatait a Törvényalkotási Bizottság rendre elutasította. Az igazságügyi bizottság elnöke már a részletes vitaszakaszban, majd a zárószavazás előtt kérte az Országgyűlés elnökétől, hogy a javaslataik esetleges elutasítása esetén az Országgyűlés forduljon az Alkotmánybírósághoz. Az Országgyűlés elnöke elrendelte a szavazást az indítványról, de a parlament 50 igen, 90 nem és 5 tartózkodás mellett nem döntött minősített többséggel az indítvány elfogadásáról, ezért az Országgyűlés elnöke aláírta az elfogadott törvényt, és megküldte a köztársasági elnöknek.

Értékelje a kialakult helyzetet!

C) A PARLAMENTI ELLENŐRZÉS

III.20. Napok óta éles vita folyik a parlamentben a cukoripari stratégia jövőjéről és a kialakult cukorhiány kezeléséről. Mivel a vita teljesen elmérgesedett, a képviselők egyötöde vizsgálóbizottság létesítését kezdeményezi a jelenlegi kormány politikai felelősségének a tisztázására ebben az ügyben. A vizsgálat célpontja a földművelési miniszter, aki hat évvel korábban már betöltötte ezt a posztot, és az ő időszakában kezdődött meg a cukorgyárak privatizációja. Az Országgyűlés két okból nem hozta létre a vizsgálóbizottságot, egyrészt azért, mert a mezőgazdasági bizottság már tartott egy meghallgatást, és vizsgáldott már ebben a tárgykörben két hónappal ezelőtt, másrészt pedig azért, mert a jelenlegi földművelési miniszter ellen három éve megindított, vesztegetés miatti büntetőeljárás a nyomozás megszüntetésével végződött.

Ön szerint helyesen döntött az Országgyűlés?

III.21. Már nyolcadszor nem fogadta el a parlament a honvédelmi miniszter interpellációs válaszát, ezért a nagyobbik kormánypárt frakcióvezetője az Országgyűlés képviselői társalgójában lemondásra szólította fel a minisztert, aki kerek perccel megtagadta ennek a kérésnek a teljesítését. A frakcióvezető újból az interpelláció eszközéhez nyúlt, s interpellálta a miniszterelnököt azt tudakolván, meddig tartja benn a kormányában a hibát hibára halmozó honvédelmi minisztert. Ebben arra is felhívta a figyelmet, hogy a miniszter „gyáva”, és már az Országgyűlésben sem hajlandó megjelenni, mivel a legutóbbi interpellációra is csak írásban, két héttel később adott választ. A miniszterelnök közölte, hogy nem kívánja meneszteni a honvédelmi minisztert.

Mi a közjogi következménye az annak, hogy a parlament nem fogadja el a miniszter interpellációs válaszát? Hibázott-e a miniszter közjogi értelemben akkor, amikor írásban válaszolt az interpellációra?

III.22. Az Országgyűlés plenáris ülésén az egészségügyi miniszter a hozzá intézett interpellációra, amelyben azt firtatják, hogy miként áll összhangban a dohányzás elleni kormányzati kampánnyal, hogy ő miniszterként láncdohányos, azt válaszolja, hogy köszöni szépen, jól szolgál az egészsége, és mindenki számára jó egészséget kíván. Sem az interpelláló képviselő, sem az Országgyűlés nem fogadta el a miniszter válaszát, sőt a mentelmi bizottság elnöke a T. Ház méltóságán esett csorbaként tekintett a miniszteri válaszra, mivel szerinte a miniszter megsértette az Alaptörvényt a válaszadásakor. A következő héten a mentelmi bizottság elnöke interpellálta az egészségügyi minisztert, és arról kérdezte, miként érzi

magát, s jól van-e az Alaptörvény 7. cikkének a megsértése után? A miniszter most sem válaszolt érdemben, annyit közölt, hogy változatlanul jól van. Sem a képviselő, sem az Országgyűlés nem fogadta el a miniszter válaszát.

Miként vethető fel a miniszterrel szembeni felelősség, mi történik az interpellációs válasz elutasítása esetén? Mi lesz a sorsa ezeknek az interpellációs válaszoknak?

IV. VIZSGAPÉLDÁK

IV.1. Az utóbbi években Magyarországra visszaköltözött a korábban őshonos, de az 1960-as években kipusztultnak nyilvánított aranysakál (féregtoportyán, nádi farkas). Egyéb nagytestű csúcsragadozók (pl. farkas, medve, hiúz) híján az aranysakál egyedszáma bizonyos élőhelyeken már exponenciálisan növekszik, ami aggodalmat kelt a nyílt téri legeltetéssel foglalkozó gazdáknak és a vadgazdálkodókban egyaránt. A nyomásnak engedve az Országgyűlés mezőgazdasági bizottsága törvényjavaslatot terjeszt elő a vadászatról szóló törvény módosítása érdekében. A javaslat értelmében az aranysakál egész évben, ólomsöréttel is gyéríthető lenne. A részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatához a Törvényalkotási Bizottság módosító javaslatot fogad el, amely értelmében módosulna a gerinces állatok védelméről szóló törvény is. Ezt azzal indokolja a TAB, hogy az aranysakál az állatvédelmi törvény szerint szigorúan védett, ezért a vadászati törvénynek az eredeti javaslatban szereplő módosításához először az állatvédelmi törvényben fel kell oldani az aranysakálra vonatkozó tilalmakat. Bár a Törvényalkotási Bizottság általi kiegészítést a záróvita során az ellenzék támadja (arra hivatkozva, hogy az sérti a törvényalkotási eljárás szabályait), a teljes javaslatról 2018. november 11-én végül 133 „igen” és 45 „nem” szavazattal dönt az Országgyűlés. A törvénynek a köztársasági elnökhöz való megküldése előtt a házelnök indítványozza, hogy az Országgyűlés küldje meg a törvényt előzetes normakontrollra az Alkotmánybírósághoz, amelyet 106 képviselő támogat a plenáris ülésen. Az Alkotmánybíróság 2018. november 30-án kihirdetett határozatában megállapítja, hogy a törvény nem sérti az Alaptörvényt. A házelnök ezt követően a törvényt haladéktalanul aláírja és megküldi a köztársasági elnöknek, aki azonban – mivel úgy gondolja, hogy az sérti az aranysakál jogait és ezért alaptörvény-ellenes – 2018. december 4-én ismét megküldi az Alkotmánybíróságnak.

- *Értékelje eljárási – és ha szükséges, tartalmi – szempontból a törvényjavaslat elfogadását! Külön értékelje a Törvényalkotási Bizottság javaslatának szabályszerűségét!*
- *Jogszerűen kezdeményezte-e az Országgyűlés az Alkotmánybíróság eljárását? Értékelje az Alkotmánybíróság döntését!*
- *Jogszerűen kezdeményezte-e a köztársasági elnök az Alkotmánybíróság eljárását? Mennyi időn belül hoz döntést a testület?*
- *Milyen következményei vannak annak, ha a köztársasági elnök indítványára az Alkotmánybíróság megállapítja a törvény alaptörvény-ellenességét?*

IV.2. A közhatalom átláthatósága mellett elkötelezett köztársasági elnök szokatlan eszközhöz nyúl: törvényjavaslatot nyújt be, amely a közérdekű adatok szélesebb körű nyilvánosságának a biztosítását célozza. Az államfő iránt lojális házelnök nem jelöl ki a törvényjavaslat tárgysorozatba vételére országgyűlési bizottságot.

A kormánypárti képviselők nem kívánják támogatni a köztársasági elnök célkitűzéseit: az általános vita napján számos, az eredeti javaslattal ellentétes módosító javaslatot nyújtanak be. A Kormány is nyíltan felvállalja a politikai konfliktust az államfővel, ezért a kormánypárti képviselőkkel azonos időben maga is módosító javaslatot nyújt be.

A tárgyaló bizottságok által lefolytatott részletes vitát, majd a Törvényalkotási Bizottság eljárását követően a sok közül végül csak az egyik kormánypárti képviselői módosító indítvány kerül be az összegző módosító javaslatba, amit az Országgyűlés el is fogad.

A zárószavazás során az Országgyűlés végül elfogadja a törvényjavaslatot, amelynek végső tartalma azonban ellentétes a köztársasági elnök törvénykezdeményezésével, számos ponton eltér attól. A sértett elnök a törvény kezdeményezőjeként a saját javaslata megtorpedozására hivatkozva megtagadja az elfogadott törvény aláírását, és megfontolásra visszaküldi azt az Országgyűlésnek.

A törvényt az újratárgyalás során az Országgyűlés nem módosítja. A miniszterelnök azonban világossá teszi, hogy a vita lezárása érdekében meg kívánja előzni a köztársasági elnök esetleges újabb vétőjét, a

Kormány ezért a törvény Alkotmánybíróságnak való megküldésére tesz javaslatot. Az erről szóló előterjesztést az Országgyűlésben 152 képviselő jelenléte mellett mindössze 80 képviselő támogatja. (Az országgyűlési képviselők létszáma teljes és a hatályos jog szerint ítélendő meg.)

- Szabályos volt-e a köztársasági elnök törvényjavaslatának benyújtása és annak befogadása? Hogy értékelhető ez a lépés az államfő alkotmányos pozíciójával összefüggésben?
- Szabályos volt-e a módosító javaslatok benyújtása? Szabályosan járt-e el a Törvényalkotási Bizottság, amikor a benyújtott és a tárgyaló bizottságok által megtárgyalt módosító javaslatok közül csak egyet támogatott?
- Szabályos volt-e a köztársasági elnök politikai vétója?
- Értékelje lépésenként, hogy szabályos és indokolt volt-e a törvény újratárgyalását követően az előzetes normakontroll indítvány előterjesztése és elfogadása?

IV.3. A nagyobbik kormánypárt - mivel a gazdasági körülményekre tekintettel számos népszerűtlen intézkedést is tennie kell - célul tűzi ki, hogy a költségvetési törvény minél szélesebb körű támogatottsággal kerüljön elfogadásra. E cél érdekében a nagyobbik kormánypárthoz tartozó képviselők a költségvetési törvényjavaslat tárgyalása során egyre több, az ellenzéki frakciók igényeit szolgáló módosító javaslatot terjesztenek elő. Ugyanakkor egyre nyilvánvalóbbá válik az is, hogy a kisebbik koalíciós párt nem ért egyet a miniszterelnök és a pénzügyminiszter céljaival. Mind a kisebbik kormánypárt elnöke, mind pedig frakcióvezetője többször tesz olyan sajtókijelentést, hogy az ellenzéknek tett engedmények miatt ők nem szavazzák majd meg a költségvetési törvényt. Az elhúzódó vitákat követően a költségvetési törvényt végül csak március 27-én - ellenzéki igen szavazatokkal, de a koalíciós partner támogatása nélkül - mindössze a jelen lévő képviselők 58 százaléka szavazza meg. Az államfő, aki szintén fontosnak tartja, hogy a kiélezett politikai és gazdasági helyzetben minél kevésbé legyen megingatható a költségvetési törvény elfogadottsága, a törvényt már március 29-én előzetes normakontroll eljárásra megküldi az Alkotmánybíróságnak. Mivel azonban így kizártnak látja a költségvetés megfelelő időben történő elfogadását, miután konzultált a házelnökkel, a miniszterelnökkel, valamint a frakcióvezetőkkel, egyúttal a választások kitűzésével egyidejűleg felosztatja az Országgyűlést.

- Közjogilag érvényesen jött-e létre a költségvetési törvény?
- Ítélje meg az államfő alkotmányossági vétóját!
- Jogszerűen oszlatta-e fel az államfő a parlamentet?
- Megszűnt-e az Országgyűlés megbízatása?
- Mit javasol a köztársasági elnök tekintetében?

V. KULCSFOGALMAK

demokratikus legitimitáció * népképviselő * képviselői hatalomgyakorlás * alakuló ülés * a parlament megbízatási ideje * a parlament feloszlása és felosztatása * házszabályi rendelkezések * rendes és rendkívüli ülés, ülészak * elnapolás * többségi döntéshozatal * kisebbségi jogosítványok * nyilvános és érdemi vita * parlamenti bizottságok fajtái * Házbizottság * az Országgyűlés tisztségviselői * országgyűlési képviselőcsoportok (frakciók) * képviselői jogok és köteleességek * szabad és egyenlő mandátum * mentelmi jog * összeférhetetlenség * a képviselői megbízatás megszűnése * nemzetiségi szószóló * obstrukció és klotúr * ellenőrzési funkció * interpelláció * kérdés * beszámoló, jelentés, tájékoztató * politikai vita * meghallgatás * vizsgálóbizottság * szakosított ellenőrzési intézmények * törvényhozási funkció * törvénykezdeményezés * törvényalkotási eljárások fajtái * általános és részletes vita * módosító javaslat, részletes vitát záró bizottsági módosító javaslat, összegző módosító javaslat, egységes javaslat, zárószavazást előkészítő módosító iavaslat

A KORMÁNY

I.1. Kormánytagság, a miniszterelnök kormányalakítási mozgástere

A hivatalban lévő miniszterelnök eltökélt szándéka, hogy a pártpolitikai szempontokon túllépve, elsősorban szakmai alapokra helyezi a kormányzást, különös tekintettel az elhúzódó gazdasági válság kezelésére. Ennek megfelelően öt miniszter felmentésére tesz javaslatot a köztársasági elnök számára, egyidejűleg helyettük öt olyan szakember kinevezését javasolja, akik elismertek saját szakterületükön, azonban nincs országgyűlési képviselői mandátumuk és politikai tapasztalatuk. A miniszterelnök lépését mind kormánypárti, mind pedig ellenzéki oldalról hevesen támadják. A kormánypárti képviselők elsősorban a két kormányzó párt közötti koalíciós megállapodástól való eltérést kifogásolják, amely tartalmazza azt a követelményt, hogy – meghatározott arányban – e pártok javaslatára nyerjék el tisztségüket a miniszterek. Az ellenzéki képviselők érvelése szerint pedig a nem hivatásos politikus miniszterek kinevezésével nem érvényesül maradéktalanul a miniszteri felelősség, az Országgyűlés nem tud majd megfelelő ellenőrzést gyakorolni a Kormány felett. A parlamenti frakciók arra kéri a köztársasági elnököt, hogy szólaljon fel a parlamentáris hagyományokat felrúgó gyakorlat ellen.

Az államfő szakmai tanácsadóiként közjogi szempontból értékeljék és vitassák meg a kialakult helyzetet!

I.2. Miniszteri felelősség

Az egyik ellenzéki napilap megbízható forrásra hivatkozva arról ad hírt, hogy a honvédelmi miniszter jogosulatlanul szerezte meg hadtudományi doktori fokozatát. A miniszter sajtóközleményben határozottan visszautasítja a vádat, jogi lépéseket helyezve kilátásba az általa rágalmazásnak minősített közlés miatt. A napilap oknyomozó újságírói további adatokat jelentetnek meg, amelyek alapján kétség merül fel abban a vonatkozásban, hogy valóban a miniszter-e a szerzője a disszertáció meghatározott részeinek. Az ügy miatt ellenzéki képviselők több alkalommal kérdést intéznek a honvédelmi miniszterhez az Országgyűlésben – értékelésük szerint azonban azokra nem kaptak megnyugtató válaszokat. A miniszterelnök sajtótájékoztatóján jelenti be, hogy nincs oka arra, hogy kételkedjen a miniszter magyarázatában, amíg ennek ellenkezője bizonyossá nem válik. A doktori eljárást lefolytató egyetem vizsgálóbizottságot hoz létre, amely egy két hónapon át tartó vizsgálat eredményeként azt állapítja meg, hogy a miniszter bizonyíthatóan a sajátjaként tüntetette fel más szerzők műveinek meghatározott részeit, ezért a doktori fokozat visszavonását javasolja. Az egyetemi vizsgálat eredményének hírére az ellenzék lemondásra szólítja fel a minisztert, aki azonban kitart saját igaza mellett, és nem kíván lemondani. Ennek nyomán az egyik ellenzéki frakcióvezető interpellációt intéz a miniszterelnökhöz, amelyben azt a kérdést veti fel, hogy a miniszterelnök szerint helye van-e a Kormányban annak, aki plagizált. A miniszterelnök – az ügynek a saját felelősségét is felvető, kiemelt politikai súlyára tekintettel – független alkotmányjogászokkal is konzultálni kíván a válaszadás előtt.

A miniszterelnök által felkért tanácsadóként értékelje a kialakult helyzetet, a miniszter és a miniszterelnök felelősségét és az alkotmányosan rendelkezésre álló mozgásteret a lehetséges további lépések vonatkozásában!

Ajánlott olvasmányok:

- [Kukorelli István: Az új Alaptörvény államfilozófiája *arsboni.hu* \(2015. október 9.\)](#)
- [Stumpf István: A kormány alkotmányos jogállása *Új Magyar Közgazdaság* 2015/2.](#)
- [Térey Vilmos: A kormányformát meghatározó szabályokról, a kormány működésének kereteiről az alkotmányozás kapcsán *Pázmány Law Working Papers* 2011/25.](#)

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- a tankönyv 15. fejezete
- Alaptörvény 15-23. cikkek
- a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 6. §, 11. § (2) bekezdés, 20. §, 24. §, 25. § (2)-(3) bekezdés, 28. § (1) bekezdés, 29. § (1) bekezdés, 30/A. § (2) bekezdés, 31. § (1) bekezdés, 34. § (1)-(3) bekezdés, 35. § (1) bekezdés, 37. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés a) pontja, 40. §, 42. § (1) és (3) bekezdés, 43. § (1)-(3) bekezdés, 49. § (1) és (1a) bekezdés, 52. § (1)-(2) bekezdés, 61. § (1) és (3) bekezdés, 62. § (1) bekezdés
- a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 215. § (1)-(2) bekezdés, 220. § (1)-(2) bekezdés
- az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 64. § (1) és (6) bekezdés, 65. § (1), (5)-(7) bekezdés, 66-67. §
- 48/1991. (IX. 26.) AB határozat elvi megállapításai
- 32/2006. (VII. 13.) AB határozat elvi megállapításai

II.1. Kik a Kormány tagjai, és a Kormány ülésein kinek van szavazati joga közülük?

II.2. Az Alaptörvény rendelkezései alapján az új Országgyűlés megalakulása után milyen lépések eredményeként alakul meg a Kormány? Melyik időpontban tekinthető a Kormány megalakultnak?

II.3. Az Alaptörvény rendelkezései szerint milyen esetben és milyen korlátozásokkal gyakorolja a Kormány ügyvezető kormányként hatásköreit?

II.4. Milyen korlátozással gyakorolja az ügyvezető miniszterelnök és az ügyvezető miniszter a hatáskörét?

II.5. Az Alaptörvény rendelkezései alapján milyen módon nyújtható be bizalmatlansági indítvány a miniszterelnökkel szemben? Mi az indítvány benyújtásának feltétele? Milyen módon határoz az Országgyűlés az indítványról? Mi a sikeres indítvány jogkövetkezménye?

II.6. Ki és milyen feltételekkel indítványozhat előterjesztéshez kötött bizalmi szavazást? Milyen esetben lesz sikeres az indítvány? Mi a sikeres indítvány jogkövetkezménye?

II.7. Hogyan nyeri el a megbízatását a) a miniszter; b) az államtitkár; c) a közigazgatási államtitkár; d) a helyettes államtitkár; e) a miniszterhelyettes; f) a kormánybiztos? Meddig tart a megbízatásuk?

II.8. Mely esetekben lesz a miniszterelnök-helyettes az ügyvezető kormány vezetője?

II.9. Hasonlítsa össze az „egyszerű” bizalmi szavazást és a konstruktív bizalmatlansági indítványt!

II.10. Melyik a kakukktőzés? Miért?

az Állami Számvevőszék elnöke, alkotmánybíró, alapvető jogok biztosa, helyettes államtitkár, ellenzéki országgyűlési képviselő

III. JOGESETEK

A) KORMÁNYALAKÍTÁS, A KORMÁNY ÖSSZETÉTELE

III.1. Az országgyűlési választások után – a közvélemény általános megdöbbenése mellett – a köztársasági elnök nem a legtöbb mandátumot szerzett A Párt miniszterelnök-jelöltjét, hanem a második helyen végzett B Párt elnökét kérte fel kormányalakításra. Az Országgyűlésbe bejutott további pártok közül a D Párt nyilvánosan is tiltakozott az államfői döntés ellen: álláspontjuk szerint az ő pártelnökük lenne az eddigi politikai múltja alapján a legalkalmasabb kormányfőjelölt.

Alkotmányosnak tekinthető-e az államfő döntése? Lehetséges-e ebben a helyzetben a kormányalakítás?

III.2. A Kormány politikájával szemben visszatérő kritikaként fogalmazódik meg, hogy a sport, a természetvédelem és a turizmus ügye azért szorul indokolatlanul háttérbe, mert nincs önálló minisztériumuk. A sport az Emberi Erőforrások Minisztériumához, a természetvédelem a Földművelési Minisztériumhoz tartozik. A turizmusért is felelős miniszter pedig egyéb feladatai ellátása mellett rendkívül kevés figyelmet szentel az idegenforgalomnak. A bírálatokra reagálva a miniszterelnök az érintett feladatkörökre önálló minisztereket akar bevonni a Kormány munkájába, ezért nyolcra tízre kívánja növelni a minisztériumok és egyről kettőre a tárca nélküli miniszterek számát. Az ellenzék és a kormánypárti képviselők egy része azonban ezt felesleges pazarlásnak tekinti, hangsúlyozzák, hogy a kormányzat strukturális átalakításai nem jelenthetnek valós tartalmi megoldást a problémákra.

Meg tudják-e akadályozni a kormánypárti országgyűlési képviselők a változtatást? Indokolja választát!

III.3. A választásokon győztes párt egyik fő kampányüzenete az volt, hogy nem helyes, ha a Kormányban pártpolitikusok dolgoznak, sokkal célszerűbb a miniszteri tisztségeket szakemberekkel betölteni. A párt azt ígérte, győzelmük esetén ezt a meggyőződésüket érvényre is fogják juttatni. A választásokat követően az új miniszterelnök ennek az ígéretnek a szellemében alakítja meg Kormányát: valamennyi miniszterét parlamenten kívüli szakértők közül válogatja ki. A kormányzati ciklus közepe tájára azonban egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a szakértő miniszterek álláspontja szinte sosem vág egybe a kormánypárt politikai akaratával. Végül a költségvetési törvény vitája során elmérgesedő konfliktusok nyomán a miniszterek úgy döntenek, valamennyien lemondanak tisztségükről.

Értékelje a közjogi helyzetet! Megszűnik-e a Kormány megbízatása?

B) A KORMÁNY FELELŐSSÉGE – BIZALMI SZAVAZÁS, BIZALMATLANSÁGI INDÍTVÁNY

III.4. A nagyobbik kormánypárt frakciója egyre elégedetlenebb a kormányfő munkájával, különösen azt sérelmezik, hogy a Kormány által előkészített és benyújtott törvényjavaslatok utóbb igen nagy számban buknak el az Alkotmánybíróság előtt. Végül hatvan országgyűlési képviselő írásban konstruktív bizalmatlansági indítványt nyújt be a miniszterelnökkel szemben. Bízva abban, hogy javíthatja a törvényhozás alkotmányosságát, miniszterelnöknek az Alkotmánybíróság frissen leköszönt, de országgyűlési képviselői megbízatással nem rendelkező elnökét jelölik. A köztársasági elnök viszont nem tartja szerencsésnek, hogy egy független jogállású alkotmányos intézmény volt vezetője kormányzati pozícióban folytasson politikai karriert, ezért több alkalommal is nyilvánosan kijelenti, hogy nem ért egyet a javasolt személlyel. A parlamentben végül a bizalmatlansági indítványra 102 országgyűlési képviselő igennel szavaz, a többi országgyűlési képviselő azonban a szavazás során nem nyom gombot, hanem csendben ücsörög a parlamenti plenáris ülésen. (A jogesetben az országgyűlési képviselők száma: 199.)

Mi az eljárás lefolytatásának a jogkövetkezménye?

III.5. A miniszterelnök indítványozta, hogy a Kormány előterjesztésében a parlament elé került, az országgyűlési választásokról szóló törvény módosításáról való szavazás egyben bizalmi szavazás is legyen. A szavazáson 162 képviselő volt jelen, 119 igen és 38 nem szavazatot adtak le, valamint öten tartózkodtak. (A jogesetben az országgyűlési képviselők száma: 199.)

Milyen közjogi következményekkel jár az Országgyűlés döntése? Indokolja választát!

III.6. Kezdeményezhető-e bizalmi szavazás a Magyar Állam és a Vatikán között kötött nemzetközi szerződés kihirdetéséről szóló törvényhez kötődően?

Ha nem, miért nem, ha igen, ki kezdeményezheti? Milyen szavazatarány szükség ahhoz, hogy az indítvány a kezdeményező szempontjából sikeres legyen?

III.7. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot terjeszt a parlament elé a Kormány, amelyben korlátozza az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörét. A miniszterelnök a zárószavazás előtt a parlamenti dolgozószobájába távozik, ezt követően az egyébként a kormányfő helyettesítésére jogosult, miniszterelnök-helyettesi posztot betöltő gazdasági miniszter ügyrendi felszólalásában javasolja, hogy a törvényjavaslat zárószavazása egyben bizalmi szavazás is legyen. A kétórnyi ügyrendi vita után közvetlenül megtartott szavazáson 102 képviselő támogatta, 91 ellenezte a törvényjavaslat elfogadását, míg 1 képviselő tartózkodott. (A jogesetben az országgyűlési képviselők száma: 199.)

Értékelje alkotmányossági szempontból a bizalmi szavazást! A zárószavazással megszűnik-e a miniszterelnök megbízatása?

III.8. A három éve működő koalíciós kormány elveszítette parlamenti többségét. Nagyon hosszú és rögzös út vezetett idáig. A négy politikai erőből álló koalíció nem tudott megállapodni a nyugdíjfinanszírozás alapvető kérdéseiről, ezért az egyik párt már kivált a kormányból, de az ellenzékbe került képviselők a sorsdöntő szavazások alkalmával mindig támogatásukról biztosították a kormányt. Számos interpellációs válasz, beszámoló, továbbá kisebb jelentőségű törvényjavaslat jutott arra a sorsra, hogy az Országgyűlés elutasította azokat. A hazai demográfiai helyzet azonban az utolsó csepp volt az ellenzékbe kényszerült, de zömmel a kormánnyal szavazó pártnak: a takarékosági intézkedések egyikeként bevezetni óhajtott, a gyermekgondozási segély (gyes) időtartamát mindössze egy évben meghatározó rendelkezés felhárította őket, és eldöntötték, hogy a továbbiakban már nem támogatják a kormányt, mivel az elszakadt a valóságtól. A gyes időtartamát tehát megmentették, s önálló politikai kampányt indítottak, amelyben megpróbálták elfeledtetni a választópolgárokkal, hogy ők is tagjai voltak a koalíciós kormánynak. Az ellenzék nem egységes, nem tud megegyezni az új miniszterelnök személyében, noha számos tárgyalást folytattak már. A koalícióból kilépett politikai erő csak akkor hajlandó a konstruktív bizalmatlansági indítvány támogatására, ha a saját pártelnöke, D. képviselő lesz a miniszterelnök-jelölt. Ezzel azonban a többi ellenzéki párt nem ért egyet, mivel D. agrárgazdasági miniszterként a kormány emblematikus és különösen népszerűtlen tagja volt.

Miként tudják az ellenzékiek mégis elérni, hogy a miniszterelnök megbukjon?

C) ÜGYVEZETŐ KORMÁNY

III.9. Az április 24-i parlamenti képviselő-választások után mindenki számára egyértelművé vált, hogy a korábbi kormánypártok súlyos vereséget szenvedtek. Május 6-án az államfő május 16-ára összehívta az új Országgyűlés alakuló ülését. Vereségük és a választásokon nyertes ellenzék vezetőjének a tiltakozása ellenére a Kormány és tagjai a választásokat követő hónapban számos kormányrendeletet és miniszteri rendeletet, továbbá számos határozatot hoztak.

Alkotmányosan hogyan értékelhetőek a Kormány jogalkotási lépései?

III.10. A miniszterelnök elhúzódó és egyre rosszabbodó betegségére hivatkozva benyújtja a lemondását. Ezt követően az egyik miniszter autóbalesetben életét veszti.

Hogyan és mikor kerülhet sor az új miniszter kinevezésére? Az új miniszter kinevezéséig ki látja el a feladatait?

IV. VIZSGAPÉLDÁK

IV.1. A Kormány 2022 októberében benyújtja az Országgyűléshez az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslatot, amely a vegyes választási rendszert tiszta arányos rendszerré alakítaná. Az egyéni választókerületekben megválasztott képviselők zöme ismételten indulni kíván a választókerületében, ezért komolyan lobbiznak azért, hogy megmaradjon a vegyes választási rendszer és ezáltal az egyéni választókerületek is.

Miközben a törvényjavaslat tárgyalása zajlik a parlamentben, az egyéni választókerületi képviselők vezérletével egy, a pártokon átívelő, új jogi megoldás körvonalazódik. A miniszterelnök ennek hallatára úgy ítéli meg, hogy veszélyben a kormányzása a következő ciklusban, mi több, megneszeli, hogy ha minden kötél szakad, akkor konstruktív bizalmatlansági indítványt készítenek elő ellene. Ennek elébe menve 2022. december 22-én indítványozza, hogy a választójogi törvény feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen. Mivel az egyéni választókerületi képviselők egy jelentős csoportja éppen kampánykörúton vesz részt a törvényjavaslat elleni fellépést szorgalmazva, a miniszterelnök kezdeményezi a házelnöknél, hogy ne késlekedjen a bizalmi szavazás dátumának kitűzésével, mert féltő, hogy a képviselők a karácsonyi ünnepeket is az Országgyűlés épületében töltik. Az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának a szavazatával úgy dönt, hogy a bizalmi szavazásra már december 23-án sor kerüljön. A nagy havazás miatt azonban 23 képviselő nem tudja megközelíteni a parlament épületét, ezért lemarad a sorsdöntő szavazásról. A voksolás végeredménye a következő: 110 igen, 64 nem, 2 tartózkodás.

A nagy hangzavar közepette elhangzott ügyrendi indítvány alapján közvetlenül a bizalmi szavazást követően határozathozatalra került sor a parlament feloszlásáról is, amelyen a törvényjavaslatot támogató mind a 110 képviselő igennel voksolt, így a T. Ház a feloszlásáról döntött. (Az Országgyűlés létszáma a jogesetben 199 fő.)

- *Ellentétes-e az Alaptörvénnyel, ha az Országgyűlés meg kívánja változtatni a parlamenti választási rendszer szabályait?*
- *Ítélje meg, jogszerű volt-e a bizalmi szavazás kezdeményezése és megtartása!*
- *Minősítse az Országgyűlés döntéshozatali eljárását a bizalmi szavazással összefüggésben! Milyen közjogi következményekkel járt ez a szavazás?*
- *Megtámadhatja-e az Alkotmánybíróságon a szavazásról lemaradt 23 képviselő a bizalmi szavazás eredményét?*
- *Megszűnt-e az Országgyűlés megbízatása?*

IV.2. 2030-ban a közvélemény-kutatási adatok egybehangozón támasztják alá, hogy az egészségügy évtizedek óta megoldatlan helyzete miatt jelentősen csökkent a miniszterelnök elfogadottsága a választók körében. A korábban éppen az egészségügyi reformot zászlajára tűző kormánypárt parlamenti frakciójában is egyre kevésbé bíznak abban, hogy a miniszterelnök személyes hitele javítható lenne, ezért arra az elhatározásra jutnak, hogy konstruktív bizalmatlansági indítványt nyújtanak be vele szemben. Az írásbeli indítványt 50 képviselő nyújtja be, és abban miniszterelnök-jelöltként egy parlamenten kívüli szakembert, az orvostudományi egyetem professzorát jelölik meg. A szavazáskor 186 képviselő van jelen az Országgyűlésben, közülük 112 támogatja az indítványt. Rögtön a szavazást követően a hivatalban lévő miniszterelnök bejelenti: tudomásul veszi, hogy politikai értelemben ellehetetlenült, ezért benyújtja lemondását a köztársasági elnöknek. Az államfő később közli, hogy bár sajnálja a történeteket, közjogi értelemben nem tud foglalkozni a lemondással.

Egy évvel később napvilágot lát a hír, hogy az új miniszterelnök meghamisíthatta a három évvel ezelőtti egyetemi kutatási pályázatának beszámolóját, ezért elkerülhetetlennek látszik a büntetőeljárás megindítása vele szemben. Valamennyi ellenzéki frakció követeli, hogy az Országgyűlés függesse fel a miniszterelnök mentelmi jogát.

Tetézi a politikai élet zavarát, hogy a közbizalom remélt helyreállítása érdekében a hivatalban lévő miniszterelnök a korábbi miniszterelnök állami kiténtetésére tesz javaslatot az államfőnek, egyúttal előzetesen jelzi, hogy az ügy kiemelt súlyára tekintettel mindenképpen ellenjegyzésével látja majd el a döntést. A köztársasági elnök alkotmányjogi tanácsadója ugyanakkor közli az államfővel: az alkotmányos szabályozásból az következik, hogy köteles megtagadni a kiténtetés átadását egy bizalmat veszített volt

miniszterelnök esetében. (Az országgyűlési képviselők létszáma teljes és a hatályos jog alapján ítélandó meg.)

- *Szabályos volt-e a bizalmatlansági indítvány előterjesztése?*
- *Mi az Országgyűlés döntése a bizalmatlansági indítvánnyal összefüggésben?*
- *Hogyan értékelhető a korábbi miniszterelnök lemondási szándéka és azzal összefüggésben a köztársasági elnök helyzetértékelése?*
- *Hogyan értékelhető az új miniszterelnök mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló javaslat?*
- *Mi az államfő mozgásteret a kitüntetési javaslattal összefüggésben?*

IV.3. Akkora méreteket ölt a korrupció, hogy a kormánykoalíció figyelmét megosztják a kipattant botrányok. A kisebbik koalíciós párt titokban tárgyalásokat folytat a vezető ellenzéki erővel, és titokban megállapodnak arról, hogy egymás segítségére lesznek.

A miniszterelnököt felháborítják az egyre élesebb, a kormányzatot kritizáló, a kormánypárti frakciókból érkező bírálatok, ugyanakkor nem veszi komolyan a neki és kormányának címzett kritikát.

88 országgyűlési képviselő 2022. június 13-án írásban konstruktív bizalmatlansági indítványt nyújt be miniszterelnök-jelöltként megnevezve a 26 éves, mindössze érettségivel rendelkező népjóléti minisztert.

A miniszterelnök még aznap javaslatot tesz a köztársasági elnöknek a népjóléti miniszter felmentésére.

A kormánypárti képviselők ellenkezése ellenére a Kormány rendkívüli ülészetet kezdeményezett, ahol a 2022. június 20-án megtartott országgyűlési szavazáson jelen lévő 190 képviselő közül a bizalmatlansági indítvány mellett 98, ellene pedig 92 képviselő szavaz, tartózkodás nem volt.

A miniszterelnök úgy értelmezi, hogy megszűnt a megbízatása, és felszólalás nélkül kirohan az ülésteremből, és a mélybe veti magát az oroslános kapu feletti ablakból. (Az országgyűlési képviselők létszáma teljes és a hatályos jog szerint ítélandó meg.)

- *Szabályosan terjesztették-e elő a konstruktív bizalmatlansági indítványt? Indokolja a választát!*
- *Jogszerűen került-e sor a rendkívüli ülészet összehívására?*
- *Jogszerűen tett-e javaslatot a miniszterelnök a népjóléti miniszter felmentésére?*
- *Értékelje eljárási szempontból az indítványról való döntést!*
- *Értékelje a szavazás eredményét, továbbá annak, illetve az azt követő eseményeknek a közjogi következményeit! Megszűnt-e a Kormány megbízatása?*

IV.4. A miniszterelnököt felháborítja, hogy éles bírálatokat kap a szomszédságpolitika miatt. A román-magyar viszony nagyon feszültté vált azt követően, hogy a magyar fociidrukkerek szégyenteljes rigmusokat üvöltöttek a román-magyar világbajnoki selejtezőn, valamint több román zászlót égettek el.

Elérkezett az idő, hogy módosítsák a magyar-román szomszédsági szerződést. E szerződés ünnepélyes aláírására Debrecenben került sor a két ország miniszterelnöke részvételével.

A miniszterelnök - a kérdés súlyára és a nem nyugvó pártközi csatározásokra tekintettel – 2019. december 13-án kezdeményezi, hogy a szerződésről szóló zárószavazás egyben bizalmi szavazás is legyen. Ezt követően 59 kormánypárti képviselő a törvényjavaslat hatálybalépését elhalasztó módosító javaslatot nyújt be. Azzal fenyegetőznek, hogy a módosítás elfogadása hiányában obstruálják a bizalmi szavazást.

A kormánypárti képviselők zúgolódása ellenére a Kormány rendkívüli ülészetet kezdeményezett, ahol a 2019. december 19-én megtartott országgyűlési szavazáson jelen lévő 180 képviselő közül a törvényjavaslatot 85 támogatja, 36 ellene szavaz, 59 képviselő pedig tartózkodik. A miniszterelnök megköszöni a képviselők támogatását, és még a szavazás estéjén koktélpártit ad a diplomáciai testület tagjai előtt.

- *Lehet-e ez a törvényjavaslat bizalmi szavazás tárgya?*
- *Jogszerűen került-e sor a rendkívüli ülészet összehívására?*
- *Jogszerűen kifogásolják-e a végül tartózkodó képviselők, hogy a módosító javaslatuk nem került szavazásra?*
- *Értékelje eljárási szempontból a törvényjavaslat elfogadását!*
- *Értékelje a bizalmi szavazás eredményét és közjogi következményeit! Megszűnt-e a Kormány megbízatása?*

V. KULCSFOGALMAK

javaslattétel a miniszterelnök személyére * a miniszterelnök megválasztása * miniszterelnöki kormány * a miniszterek kinevezése * minisztériumok felsorolásáról szóló törvény * tárca nélküli miniszter * miniszteri felelősség * szervezetalakítási szabadság * a végrehajtó hatalom gyakorlása * a közigazgatás irányítása * általános hatáskör * részvétel a jogalkotásban * a miniszterelnök helyettesítése * a miniszter helyettesítése * a miniszterelnök és a Kormány megbízatásának megszűnése * ügyvezető kormány * ügyvezető miniszterelnök * ügyvezető miniszter * hatásköri korlátozás * jogi felelősség * politikai felelősség * bizalmatlansági indítvány * bizalmi szavazás * előterjesztéshez kötött bizalmi szavazás * a Kormány a parlamentáris kormányzati rendszerben * az Országgyűlés és a Kormány együttműködése európai uniós ügyekben * állami vezetők * politikai vezetők * szakmai vezetők

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK

I. ALKOTMÁNYELMÉLETI VITAKÉRDÉSEK

I.1. Megbízás keletkezése

2020 tavaszán ismét komoly viták lángoltak fel a köztársasági elnök megválasztásának szabályaival kapcsolatban, miután egy cikluson belül az Országgyűlés által – kormánypárti többséggel, ellenzéki tiltakozás mellett – megválasztott második elnök mondott le, hatalmas politikai botrányt okozva. Az ellenzéki pártok mellett számos közéleti szereplő, korábbi bírósági elnök, egyetemi tanár, jogtudós, újságíró vetette fel, hogy az országgyűlési többség által választott köztársasági elnök alkalmatlansága, sőt politikai kötöttségei miatt a népnek közvetlenül kellene választania a köztársasági elnököt. Az élénk politikai és társadalmi vitákra adott válaszként az Országgyűlés eseti bizottságot állít fel a köztársasági elnök megválasztása szabályozásának felülvizsgálatára. A bizottsági ülés keretében felkért alkotmányjogi szakértőként érveljen választása szerint amellett/az ellen, hogy a köztársasági elnök megválasztására vonatkozó hatályos alaptörvényi szabályok a legitimitáció szempontjából megfelelőek-e.

Dolgozzon ki alternatív szabályozási koncepciót, illetve ehhez kapcsolódva normaszöveget! Tekintse át azt is, hogy a közvetlen választás megteremtése esetén milyen módon történjen a szavazás, illetve szükséges-e a hatásköri, jogállási szabályok módosítása!

I.2. Elemezze egy Ön által választott köztársasági elnök politikai és/vagy alkotmányossági vétőgyakorlatát! Az elemzésben mutasson rá arra is, hogy jellemzően milyen alkotmányos szabályra vagy elvre hivatkozva éltek vétőjoggal az egyes elnökök, illetve mennyire voltak sikeresek ilyen tartalmú indítványaik.

Ajánlott olvasmányok:

- [Kukorelli István: Az MDF és az SZDSZ megállapodása utáni alkotmánymódosítás \(1990. évi XL. törvény\) és máig ható közjogi következményei In: Keserű Barna Arndold és Köhidi Ákos \(szerk.\): *Tanulmányok a 65 éves Lenkovich Barnabás tiszteletére* Eötvös Könyv- és Lapkiadó – SZIE DF ÁJK, 2015.](#)
- [Sólyom László: A köztársasági elnök szerepe az alapjogok megvédelmezésében *Iustum Aequum Salutare* 2009/2.](#)

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- a Tankönyv 14. fejezete
- Alaptörvény 9-14. cikk
- 2011. évi CX. törvény a köztársasági elnök jogállásáról és javadalmazásáról 2. § (1) bekezdés, 3-5. §
- 48/1991. (IX. 26.) AB határozat elvi megállapításai
- 8/1992. (I. 30.) AB határozat elvi megállapításai
- 36/1992. (VI. 10.) AB határozat elvi megállapításai
- 63/2003. (XII. 15.) AB határozat elvi megállapításai
- 47/2007. (VII. 3.) AB határozat elvi megállapításai

II.1. Hogyan mondhat le a köztársasági elnök a megbízatásáról? Milyen lehetőségei vannak az Országgyűlésnek a lemondással kapcsolatban?

II.2. A köztársasági elnök megválasztására irányuló eljárásban a második szavazás során "A" és "B" jelöltre egyaránt 75-75 szavazat érkezett, 29 képviselő érvénytelenül szavazott. Mi az eljárás közjogi következménye?

II.3. Jelölje meg azokat a köztársasági elnöki feladat- és hatásköröket, amelyeket az államfő ellenjegyzéssel gyakorolhat!

- 1) OGY alakuló ülésének összehívása
- 2) vétőjog gyakorlása

- 3) javaslattevés a Kúria elnökére
- 4) nagykövetek megbízása

- 5) az egyetemi rektorok megbízása
- 6) döntés állampolgárság megszűnéséről
- 7) kitüntetés adományozása

- 8) a Költségvetési Tanács elnökének kinevezése
- 9) az MNB elnöke kinevezésének megatagadása
- 10) egyetemi tanárok kinevezése

II.4. Jelölje A-val azokat a tisztségeket, amelyekre a személyi javaslatot a köztársasági elnök teszi meg, és B-vel azokat a tisztségeket, amelyekre a köztársasági elnök nevez ki!

- 1) miniszterelnök
- 2) Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal vezetője
- 3) Országos Bírósági Hivatal elnöke
- 4) hivatásos bírák
- 5) legfőbb ügyész
- 6) miniszterek
- 7) alapvető jogok biztosa
- 8) tábornokok

III. JOGESETEK

III.1. A köztársasági elnök megválasztása

A parlamenti pártok komoly viták után, feszülten készültek a köztársasági elnök megválasztására. A koalícióban kormányzó A és B párt közt feloldhatatlan nézeteltérés volt abban a kérdésben, hogy kit támogassanak, így végül – megegyezés hiányában – mindketten külön jelöltet állítottak: A párt képviselői Z.-t, a párt tiszteletbeli elnökét, B párt képviselői pedig X.-et, az elismert és tisztelt akadémikust jelölték elnöknek. Az ellenzékben lévő C és D párt – mivel külön-külön is rendelkeztek a mandátumok egyötödével – ugyancsak külön-külön állítottak jelöltet. Az első szavazás során hatalmas meglepetésre a két ellenzéki párt jelöltjei 35 százalékot, illetve 30 százalékot elérve végeztek az első és második helyen. A kormánypártok frakcióvezetői egymásra mutogattak, a sikertelenség után pedig úgy döntöttek, hogy – mivel egyikőjük jelöltje sem jutott be a második fordulóba – a másnapi újabb szavazáson nem is vesznek részt. Másnap az elnökválasztás második fordulójában így összesen 85 képviselő voksolt, C párt jelöltje 45 szavazatot, míg D párt jelölje 40 szavazatot kapott.

Érvényes volt-e a választás, ki lesz a köztársasági elnök?

III.2. Ellenjegyzés

A köztársasági elnök kegyelmet adott X.Y. környezetvédő aktivistának, akit a bíróság egy rongálásba és más erőszakos eseményekbe fordult, felosztatott demonstráció kapcsán, felbujtóként jogerősen két éves szabadságvesztésre ítélte. A köztársasági elnök véleménye szerint ugyanis túlzott szigorral járt el a bíróság, indokolatlanul súlyosnak tartotta az ügyben szabadságvesztés kiszabását. Az igazságügyért felelős miniszter azonban – aki tartalmilag egyetértett a bírósági döntéssel, az előterjesztésben pedig ennek megfelelően nem tartotta indokoltnak az egyéni kegyelem megadását – nem volt hajlandó a köztársasági elnök kegyelmi határozatának ellenjegyzésére.

Jogszerűen járt-e el a miniszter? Mi lesz a miniszter lépésének közjogi következménye? Mit tehet a köztársasági elnök? Válaszát indokolja!

III.3. Kinevezés

a) A miniszterelnök a külügyminiszter véleményének kikérését követően javasolja a köztársasági elnöknek egy ismert külpolitikai újságíró, V.T. közigazgatási államtitkári kinevezését a Külügyminisztériumba. V.T. legmagasabb iskolai végzettsége érettségi, ugyanakkor egykori közép-ázsiai, dél-amerikai, valamint számos európai országban működő tudósítóként több mint húszéves releváns szakmai tapasztalattal rendelkezik. Tekintve, hogy tíz évig főszerkesztőként is dolgozott, a vezetői tapasztalata is kiemelkedő. V.T. ugyan nem felel meg a törvényben előírt képesítési követelményeknek, ám a miniszterelnök indítványában kéri, hogy a diplomáciai érdekekre, valamint a jelölt megfelelő szakmai tudására és tapasztalataira tekintettel a köztársasági elnök tekintszen el a képesítési követelmények vizsgálatától.

Hogyan dönthet a köztársasági elnök a kinevezés kérdésében? Mennyi időn belül kell meghoznia a döntését? Indokolja választát!

b) A Magyar Nemzeti Bank elnöke – a gazdasági válság megítélése szerint sikertelen kormányzati kezelésére tekintettel – lemond tisztségéről. A miniszterelnök előterjesztést tesz a köztársasági elnök számára, amelyben S.G. külföldön élő, de magyar állampolgársággal rendelkező, nemzetközi szinten elismert üzletember kinevezését javasolja a Magyar Nemzeti Bank élére. A jelölés tényének bejelentésére éles hangú kritikák jelennek meg a sajtóban, amelyek S.G.-nek a privatizáció

időszakában tisztázatlan körülmények között szerzett vagyonát, és görögországi cégének átláthatatlan üzleti kapcsolatait emlegetik. A sajtóban felröppenő hírekre reagálva az Európai Bizottság szóvivője elgondolkodtatónak nevezi a személyi javaslatot.

Megtagadhatja-e a köztársasági elnök S.G. kinevezését? Ha igen, milyen indokolással?

III.4. Vétó

a) Az Országgyűlés elfogadta az állampolgárságról szóló törvényt módosító szabályokat, amelyek a korábbiaknál sokkal szélesebb körben érvényesítik a ius soli elvét. Mivel a köztársasági elnök nem tartotta időszerűnek és megalapozottnak az állampolgársági szabályozás alapvető rendelkezéseinek ilyen jelentős átalakítását, a törvényt visszaküldte megfontolásra az Országgyűlésnek. A köztársasági elnök átiratában közölt észrevételei nyomán az Országgyűlésben heves vita bontakozott ki, a kisebbik kormánypart néhány tagja az államfő meggyőző érvei alapján azt is kinyilvánította, hogy nem szavaz a frakciójával. Végül az Országgyűlésben jelen lévő 169 képviselőből 131 képviselő szavazta meg változatlan tartalommal a törvénymódosítást. Az így elfogadott törvényt a házelnök kihirdetésre megküldte az államfőnek.

Mit tesz a köztársasági elnök?

b) Az Országgyűlés a jelen lévő képviselők többségének szavazatával törvényt alkotott a fegyvertartás jogáról. A köztársasági elnök a szabályozást az emberi élet veszélyeztetésére alkalmasnak találta, ezért a törvényt megfontolásra visszaküldte az Országgyűlésnek. Az Országgyűlés az ismételt megtárgyalás eredményeként a törvény szinte minden rendelkezését megváltoztatja, és a fegyvertartást még szélesebb körben teszi lehetővé, egyebek közt kimondva, hogy az alapvető jogok biztosának elsődleges feladata a fegyvertartás mint alapvető jog érvényesülésének vizsgálata. Az ismét a jelenlévő képviselők többségének szavazatával elfogadott törvényt a köztársasági elnök megkapja aláírásra.

Hogyan dönt a köztársasági elnök a törvénnyel kapcsolatban?

c) Az Országgyűlés törvényt fogad el a marcipános ízesítésű szaloncukor forgalmazásának megtiltásáról, mivel az ellentétes a zselés és a konzum szaloncukor magyarországi hagyományaival. A köztársasági elnök előzetes normakontrollt kér az Alkotmánybíróságtól, mivel az elfogadott törvény véleménye szerint az indokolatlan különbségtétel miatt sérti a gazdasági verseny szabadságát. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapítja, hogy a törvény összhangban áll az Alaptörvénnyel. A köztársasági elnök azonban továbbra is úgy véli, hogy ésszerűtlen és a hazai szaloncukoripar számára különösen káros az egyes szaloncukorfajták közötti különbségtétel, ezért a törvényt megfontolásra visszaküldi az Országgyűlésnek.

Értékelje a kialakult helyzetet!

III.5. Felelősség

a) A köztársasági elnökről hivatali idejének második évében olyan kép- és hangfelvételt hoznak nyilvánosságra, amelyből kiderül, hogy hivatalba lépése után három hónappal külföldi magánútján, nyaralása során kisebb összeggel megvesztegetett egy helyi hivatalnokot. A legfőbb ügyész álláspontja szerint fennáll annak a megalapozott gyanúja, hogy az elnök bűncselekményt követett el.

Megállapítható-e e cselekmény miatt a köztársasági elnök büntetőjogi vagy közjogi felelőssége? Ha igen, hogyan és mikor, ha nem, miért nem?

b) A köztársasági elnökről hivatali idejének negyedik évében olyan hangfelvételt hoznak nyilvánosságra, amelynek tartalma arra utal, hogy korábbi országgyűlési képviselői megbízatása során egy utazási iroda felajánlásaként egy egyhetes külföldi nyaralást fogadott el, az idegenforgalmi

adó csökkentését lehetővé tévő törvénymódosítás támogatása fejében. A legfőbb ügyész álláspontja szerint fennáll annak megalapozott gyanúja, hogy az elnök bűncselekményt követett el.

Felelősségre vonható-e tetteért a köztársasági elnök? Ha igen, hogyan; ha nem, miért nem?

c) A köztársasági elnök az új sporttörvényt – anélkül, hogy azt az Országgyűlésnek visszaküldte, vagy az Alkotmánybíróságnak megküldte volna – annak kézhezvétele után négy hónap elteltével sem írta alá, mivel az irat az elnöki hivatal átszervezése és az egyes osztályok Sándor-palotán belüli költözése során elkeveredett. Az Alaptörvény előírásainak megfelelő kezdeményezés alapján az Országgyűlés 136 igen szavazat és 63 nem szavazat mellett dönt a felelősségre vonási eljárás megindításáról. A köztársasági elnök a szavazást követően azonnal aláírja a törvényt, és erre hivatkozva kéri az eljárás megszüntetését.

Minősítse alkotmányossági szempontból az Országgyűlés, illetve az elnök döntését! Mely szerv folytatja le a felelősségre vonási eljárást, és milyen döntést hozhat?

III.6. Helyettesítés

a) A köztársasági elnök egy hétvégen tartott jótékonysági rendezvényről hazafelé tartva súlyos motorbalesetet szenved, életveszélyes sérülésekkel mentőhelikopter szállítja az Állami Egészségügyi Központba, ahol a kezelés részeként az orvosok mélyaltatásban tartják. A következő hét hétfőjén az Országgyűlés elnöke a plenáris ülés kezdetén jobbulást kíván az elnöknek, majd megszavaztatja az ülés napirendjét. Az ülésen a képviselők váratlanul megtárgyalják és sürgősséggel el is fogadják a halálbüntetés visszaállításáról szóló törvényt. Az ellenzéki pártok tiltakoznak, mivel az újonnan elfogadott törvényt az Alaptörvénybe ütközőnek tartják, ezért közös levelükben felkérlik a helyettesítő köztársasági elnököt, hogy küldje meg véleményezésre a törvényt az Alkotmánybíróságnak.

Sikeres lehet-e az ellenzék felkérése? Közjogilag értékelje a kialakult helyzetet!

b) Az Országgyűlési képviselők többsége elfogadja a hulladékgazdálkodási törvény módosításáról szóló javaslatot, amelynek értelmében a 30%-nál magasabb alkoholtartalmú szeszesitalok üvegeinek szelektív gyűjtése a jövőben úgy valósul meg, hogy az ilyen palackokat az elszállítás napján minden háztartás a bejárati ajtó elé helyezi, a hulladékgazdálkodási társaság munkatársai pedig összegyűjtik azokat. A köztársasági elnök a törvényt megfontolásra visszaküldi az Országgyűlésnek, mondván, hogy hatálybalépése esetén az üvegek akadályoznák a Sándor-palotába való bejutást és az őrségváltó ceremóniáját is. Jelzi továbbá, hogy a törvényt semmi szín alatt nem hajlandó aláírni. A vétó alapján az Országgyűlés újratárgyalja, majd változatlan szöveggel ismét elfogadja a törvényt, egyúttal az egyik kormánypárti képviselő indítványára 101 képviselő szavazatával dönt a köztársasági elnök átmeneti akadályoztatásáról is. Az elnököt helyettesítő házelnök azonban – hasonló okokból – maga sem ért egyet a törvényjavaslattal, így szintén politikai vétóval él azzal szemben.

Szabályos-e az elnök átmeneti akadályoztatásának megállapítása? Élhet-e újabb vétóval a házelnök? Értékelje közjogilag a kialakult helyzetet!

IV. VIZSGAPÉLDÁK

IV.1. A Kormány választási ígéreteivel ellentétben nem ér el átütő sikert az elhúzódó gazdasági válság kezelésében, ami a kormányzás második évében már a közvélemény-kutatásokban is kimutatható, jelentős népszerűség-vesztéssel jár a miniszterelnök és a kormányzó párt számára. A miniszterelnök mindent meg kíván tenni 67%-os parlamenti támogatottságának megőrzése érdekében, ezért bizalmi

szavazást kezdeményez a költségvetési törvényhez kapcsolódóan. Az elhúzódó vitát követően a december 22-én megtartott szavazáson - ahol a képviselők 87%-a jelen van - végül az országgyűlési képviselők 54%-a támogatja az előterjesztést. A köztársasági elnök egyébként éles vitában áll a válságkezelés módjával kapcsolatban a miniszterelnökkel. Meggyőződése, hogy a miniszterelnöknek ebben a helyzetben le kellene mondania, ezért – abból a célból, hogy a lemondást kikényszerítse – a költségvetési törvényt nem írja alá, ugyanakkor sem alkotmányossági, sem pedig politikai vétóval nem él. Február 20-án a Köztársasági Elnöki Hivatalból olyan hírek szivárognak ki, amelyek szerint – elfogadott költségvetési törvény hiányában – az államfő fel kívánja oszlatni az Országgyűlést.

- *Szabályos volt-e a bizalmi szavazás előterjesztése?*
- *Mi a jogkövetkezménye a bizalmi előterjesztés kapcsán megtartott szavazásnak?*
- *Minősítse a köztársasági elnök költségvetési törvény elfogadását követő eljárását alkotmányossági szempontból!*
- *Milyen módon akadályozható meg, hogy az államfő feloszlassa az Országgyűlést?*
- *A jogeset mely lehetséges kimenetelei járhatnak a Kormány megbízatásának megszűnésével?*

IV.2. 2020 tavaszán az Országgyűlésben és a médiában éles vita kíséri a kakaó al apanyagú termékek kereskedelemről szóló törvény tárgyalását. Az ellenzék állítása szerint a törvényjavaslat előkészítése nem volt megfelelő, az elhamarkodott jogalkotási lépés pedig jelentős károkat okoz a gazdaságnak. A kritikák egy részét a kakaókereskedők érdekvédelmi szövetsége is osztja, aminek hangot is ad. Az Országgyűlés végül 117 képviselő támogató szavazata mellett 2020. április 7-én elfogadja a törvényt. A házelnök a törvény aláírása után április 10-én továbbítja azt a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök meggyőződése szerint a törvényt alaposabb szakmai egyeztetés kellett volna, hogy megelőzze, továbbá annak ki kellene terjednie a szakmai szervezetekkel való együttműködés kérdéseire is – erre tekintettel április 17-én azt megfontolásra visszaküldi az Országgyűlésnek. Mivel eredetileg a Kormány volt a törvényjavaslat előterjesztője, a miniszterelnök a házelnöknek küldött levelében egyidejűleg közli, hogy az államfő döntését nem látja el ellenjegyzésével. Az Országgyűlés újratárgyalja a törvényt és azt – ismételt, április 25-i elfogadása során – kiegészíti egy, a kakaókereskedők érdekvédelmi szövetségének jogosultságait tartalmazó fejezettel, amely alapján a szervezet a tevékenységi körébe tartozó tárgykörökben a jövőben törvénykezdeményezési joggal rendelkezik majd. Az államfő továbbra sem elégedett a törvény tartalmával, ezért április 30-án ismételten politikai vétóval él.

- *Szabályos volt-e a törvény április 7-i elfogadása?*
- *Szabályos volt-e a köztársasági elnök első politikai vétója?*
- *Van-e joghatása a miniszterelnök levelének?*
- *Szabályos volt-e a törvény ismételt elfogadása?*
- *Szabályos volt-e a köztársasági elnök második politikai vétója? Milyen döntést kellett hoznia a köztársasági elnöknek?*

V. KULCSFOGALMAK

nemzet egységének kifejezése * örökös az államszervezet demokratikus működése felett * megbízatás keletkezése – közvetett választás * összeférhetetlenség * sérthetlenség * korlátozott jogi felelősség * megfosztási eljárás * miniszteri ellenjegyzés * önálló politikai döntések * alkotmányossági vétó * politikai vétó * kinevezési jogkör * kitüntetési jogkör * kegyelmi jogkör

ALKOTMÁNYBÍRÁSKODÁS

I. ALKOTMÁNYELMÉLETI VITAKÉRDÉSEK

I.1. Az alkotmánybírák jelölése és választása

2022-ben az Országgyűlés az Alkotmánybíróság elnökét és tagjait jelölő eseti bizottsága a bizottság kormánypárti többségének támogatása mellett jelölte T.-t, a Kúria Önkormányzati Tanácsának már 30 éve ítélkező tanácsvezető bíróját alkotmánybírónak. A bizottság ellenzéki tagjai elismerték a jelölt tapasztalatát, de az alkotmánybírói szerepfelfogásáról szerettek volna további kérdéseket feltenni, azonban a bizottság kormánypárti elnöke mindezt nem tette lehetővé, mondván a jelölt múltja alapján kiválóan alkalmas, felesleges a további „pizskálódás”. Ezt követően az ellenzéki képviselők által javasolt K. egyetemi tanárnak, a Szegedi Tudományegyetem 20 éve nemzetközi jogot oktató professzorának alkotmánybíróvá jelölését a bizottság – a kormánypárti többség elutasítása miatt – nem támogatta. A sértődött ellenzéki képviselők erre kivonultak a bizottság üléséről. Másnap a titkos szavazás azzal zárult, hogy T.-t az Országgyűlés 105 igen, 15 nem és 70 tartózkodás mellett nem választotta alkotmánybíróvá. Mindezt az Országgyűlés díszpáholyából láthatta a köztársasági elnök, aki mélységesen csalódott, hiszen mindkét jelöltet kiválóan alkalmasnak tartotta alkotmánybírónak. A köztársasági elnök ezután felkért egy alkotmányjogászokból álló szakértői testületet, amelynek feladata az alkotmánybírák jelölésére és választására vonatkozó alaptörvényi és törvényi szabályok reformjának előkészítése. *A szakmai bizottság meghívott tagjaként dolgozzon ki egy indokolt módosító-javaslatot az alkotmánybírák jelölésére, megválasztására, a hivatali időre vonatkozó szabályozás reformjára!*

I.2. Az előzetes normakontroll és az alkotmánybíráskodás

A 2026-os választások után szinte egyenlő arányban A párt és B párt szerezte meg a mandátumok 4/5-ét, B párt néhány független képviselő alkalmi támogatása mellett ingatag többséget tudott maga mögött, némi nehézség árán meg tudták választani a miniszterelnököt és elfogadták a költségvetést is. A kompromisszum jegyében, mintegy gesztusként az Országgyűlés egyhangú döntésével A párt korábbi frakcióvezetőjét választotta az Országgyűlés elnökévé. A törvényalkotási munka azonban ennek ellenére nem ment zökkenőmentesen, mivel a B kormánypártot csak alkalmilag „támogató” független képviselők szavazata bizonytalan és kiszámíthatatlan volt. Sorozatban már a nyolcadik törvény esetében fordult elő, hogy a független képviselők támogatásával meg lett ugyan az elfogadáshoz szükséges szűk többség, azonban – az Országgyűlés ellenzéki elnökének javaslatára – a képviselők többsége (B ellenzéki párt képviselői, illetve a független képviselők támogatása mellett) megszavazta, hogy az elfogadott törvény alkotmányosságát, Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság vizsgálja meg. Két független képviselő a helyzet kezelése érdekében azt javasolta, hogy az Országgyűlés az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosításával tegye lehetővé, hogy a zárószavazás előtt az egységes javaslatot megküldhesse az Országgyűlés, bármely képviselő javaslatára az Alkotmánybíróságnak előzetes felülvizsgálatra. *Elemesse alkotmánybíráskodás működése szempontjából az előzetes normakontroll kezdeményezésével kapcsolatos parlamenti gyakorlatot, illetve a független képviselők által benyújtott módosító javaslatot!*

I.3. Az alkotmánybíráskodás és a hatalommegosztás elve

Az Alkotmánybíróság elnöki döntő szavazattal – hét különvélemény és számos párhuzamos indokolás mellett – megsemmisítette az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló törvényt, mivel az alkotmánybírák többségi álláspontja szerint sértette az átlátható költségvetés elvét és a jogbiztonságot. Az Országgyűlésben ezután két kormánypárti képviselő módosító javaslatot nyújt be, amely szerint a következőképpen módosulna az Alaptörvény szövege:

- a) az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesség megállapítása esetén megsemmisíti a törvényeket, kivéve, ha a törvényt az Országgyűlés a képviselők négyötödének szavazatával megerősíti;
- b) az Alkotmánybíróság a jövőben csak az alkotmánybírák kétharmadának szavazatával semmisíthet meg olyan törvényt, amelyre nézve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése korlátozást állapít meg, egyszerű többségi döntés esetén csak indokolt javaslatot tehet az Országgyűlésnek a törvény módosítására;
- c) az Alkotmánybíróság elnöke évente beszámolni köteles döntéseiről az Országgyűlés előtt, továbbá a képviselők által kérdezhető, valamint interpellálható lenne.

Az Országgyűlés elnöke az Igazságügyi Bizottságot jelöli ki első helyen az alaptörvény-módosító javaslat tárgyalására és véleményezésére, és azt haladéktalanul megküldi a bizottság elnökének. Az Igazságügyi Bizottság már másnap sürgősséggel tárgyalja a javaslatot, az ülésen részt vesznek a bizottság kormánypárti, ellenzéki, illetve független képviselő tagjai. *Választásától függően a bizottság tagjaként alakítsa ki az álláspontját a tervezett alaptörvény-módosítással kapcsolatban!*

Ajánlott olvasmányok:

- [Garlicki, Lech: Alkotmánybíróságok kontra legfelső bíróságok Fundamentum 2010/1.](#)
- [Kelemen Katalin: Az alkotmánybírák újválaszthatósága és hivatalviselési ideje Pázmány Law Working Papers 2011/5.](#)
- [Tilk Péter: Az Alkotmánybíróság és a pénzügyi tárgyú törvények vizsgálati lehetősége. Fundamentum, 2014/1-2.](#)
- [A Velencei Bizottság állásfoglalása a magyarországi alkotmányozási folyamat során felmerült három jogi kérdésről \(2011\). V/B. rész: Az előzetes felülvizsgálat szerepe és jelentősége](#)
- 16/1991. (IV. 20.) AB határozat
- 66/1997. (XII. 29.) AB határozat
- 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, V. rész.
- 45/2012. (XII. 29.) AB határozat, III.5. rész
- 12/2013. (V. 24.) AB határozat, III. rész

II. TESZTKÉRDÉSEK

Tananyag

- az előadáson elhangzottak (iránymutatásul lásd a honlapon közzétett előadásvázlatot)
- a Tankönyv 16.1.-16.5. fejezete
- Alaptörvény 24. cikk, 37. cikk (4) bekezdés
- 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról (Abtv.) 5-7. §, 10. §, 14-15. §, 21. § (1)-(2) bekezdés, 23. §, 23/A. § (1) bekezdés, 24. §, 24/A. § (1) bekezdés, 25. § (1) bekezdés, 26-30. §, 32. §, 37-39. §, 41. § (1), (1a) és (2) bekezdés, 46. § (1) bekezdés, 47. §, 52. § (1) bekezdés, 54. § (1) bekezdés, 56. § (1) bekezdés, 61. § (1)-(2) bekezdés, 66. § (2)-(3) bekezdés

II.1. Határolja el egymástól az alkotmánybíráskodás amerikai és európai (kontinentális) modelljét!

II.2. Határolja el egymástól a) az előzetes és az utólagos normakontroll, b) a konkrét és absztrakt normakontroll, valamint c) a konkrét és az absztrakt alkotmányértelmezés fogalmát!

II.3. Milyen hatállyal semmisíti meg főszabályként az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesnek talált jogszabályi rendelkezést? Mivel indokolható a megsemmisítés ettől eltérő hatálya?

II.4. Húzza alá, hogy az alábbi jogi aktusok közül az Alkotmánybíróság melyeket NEM vizsgálhat?

- a) a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.633874/2013/5. sz. ítélete;
- b) az alapvető jogok biztosa megválasztásáról szóló [72/2013. \(IX. 19.\) OGY határozat](#);
- c) [104/2014. \(XII. 19.\) OGY határozat](#) országos népszavazás elrendeléséről;
- d) a Kúria Büntető Kollégiumának a 3/2013. BJE számú jogegységi határozata;
- e) a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény módosításáról szóló 2013. évi CXXXVIII. törvény;
- f) az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat;
- g) Ridegvár Önkormányzatának 6/2013. számú rendelete a helyi szociális támogatásokról, amennyiben az a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt sérti;
- h) 1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat a Kormány ügyrendjéről.

II.5. Ki kezdeményezhet absztrakt utólagos normakontrollt az Alkotmánybíróságnál?

- a) a köztársasági elnök
- b) az Országos Bírósági Hivatal elnöke
- c) az alapvető jogok biztosa
- d) a miniszterelnök
- e) az Állami Számvevőszék elnöke
- f) a Kormány
- g) a Kúria elnöke
- h) 45 országgyűlési képviselő

III. JOGESETEK

III.1. Mivel közeleg az egyik alkotmánybíró mandátumának lejárt az Országgyűlés Alkotmánybíróság elnökét és tagjait jelölő eseti bizottsága összeül a jelöléssel kapcsolatban. Mind a kormánypárti, mind az ellenzéki képviselők két-két jelöltre szűkítik a listát. A kormánypárti képviselők A.-t, az Igazságügyi Minisztérium korábbi, három éve leköszönt, az európai és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkárát, illetve B.-t, kormánypárti képviselőt, az Igazságügyi Bizottság tagját javasolják. Az ellenzéki képviselők C.-t, a pécsi jogi karon meghívott előadóként is dolgozó, MP ellenzéki párt már hat éve nyugdíjba vonult elnökét, illetve D.-t, a Köztársasági Elnöki Hivatal jelenlegi hivatalvezetőjét javasolják. Valamennyi jelölt kapcsán azzal érvelnek a pártok, hogy megfelelnek a törvényben előírt általános, szakmai feltételeknek.

Mely jelölteket választhatja alkotmánybíróvá az Országgyűlés?

III.2. R. már négy éve az Alkotmánybíróság tagja, amikor meghívják egy esti beszélgetős műsorba, ahol a riporter kérdésére válaszolva őszintén beszélt ifjúkori „botlásairól”, többek közt arról, hogy gyakran alkoholt fogyasztott, sőt egy alkalommal még a kábítószer is kipróbálta, radikális politikai nézeteket vallott és egy házasságon kívüli gyermeke is született. Másnap az R. jelölését korábban támogató A párt frakcióvezetője annak a véleményének ad hangot, hogy az alkotmánybíró szégyent hozott a testületre, ha ezt tudják, biztosan nem választották volna meg az Alkotmánybíróság tagjává. Mindezek alapján pedig azt javasolja a plenáris ülésen később, hogy az Országgyűlés „vonja vissza” az alkotmánybíró mandátumát mielőbb.

Megszűnhet-e R. alkotmánybírói megbízatása?

III.3. A 2020. évi költségvetéssel kapcsolatban komoly vita alakul ki az Országgyűlésben, mivel abban az szerepel, hogy az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, valamint a Legfőbb Ügyészség a következő évben csak fele akkora költségvetési támogatásban részesülne. A kormánypárton belül többen nem értenek egyet a benyújtott javaslattal. Hosszú viták után a miniszterelnök kezdeményezi, hogy a központi költségvetésről szóló javaslat feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen. Ennek hatására valamennyi, összesen 110 kormánypárti képviselő megszavazza a központi költségvetésről szóló törvényt végül 2020. március 1-jén és megküldik a köztársasági elnöknek. A zárószavazást követően a legnagyobb ellenzéki frakció, amelynek az Országgyűlésben összesen 47 képviselője van, azt szeretné elérni, hogy az álláspontjuk szerint alaptörvény-ellenes törvényt az Alkotmánybíróság vizsgálja felül is semmisítse meg.

A frakció alkotmányjogi tanácsadójaként vizsgálja meg, hogy hogyan érhető el, hogy az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálhassa az elfogadott költségvetési törvényt!

III.4. Az Országgyűlés 2022 áprilisában új törvényt alkot a Pálinka Nemzeti Tanácsról. A köztársasági elnök szerint a törvény egyes rendelkezései és hatályba léptetése sérti a jogállamiság elvét, így megküldi azt az Alkotmánybíróságnak előzetes normakontrollra. Az Alkotmánybíróság határozatában úgy dönt, hogy a törvény összhangban van az Alaptörvénnyel, így a köztársasági elnök kénytelen azt aláírni és kihirdetésre küldeni a Magyar Közlönynek. A törvénnyel kapcsolatban azonban továbbra is rendszeresek a szakmai és alkotmányossági viták, civil szervezetek, szakmai érdekképviselők, nemzetközi szervezetek és európai uniós szervek is fejezik ki aggályaikat a törvény szövege miatt, egyesek azzal érvelnek, hogy a jogszabály Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeivel is ellentétes lehet. Egy évvel a törvény hatályba lépését követően egy civil szervezet beadvánnyal fordul az alapvető jogok biztosához, amelyben arra kéri, hogy kezdeményezze a törvény az Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálatát. A civil szervezet szerint a tulajdonhoz való joggal, a vállalkozás szabadságával kapcsolatban is aggályok jelentkeztek.

Kezdeményezheti-e a biztos a törvény felülvizsgálatát? Vizsgálhatja-e érdemben az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll keretében a törvényt?

III.5. Az Alkotmánybíróság az alapvető jogok biztos utólagos normakontroll indítványa alapján vizsgálja az egészségügyről szóló törvénynek az egészségügyi ellátás visszautasításának jogára vonatkozó szabályait. Az előadó alkotmánybíró az ombudsmani indítvány vizsgálatakor észleli, hogy a törvényi szabályozásból hiányzik egy fontos alkotmányossági garancia, illetve – bár ilyen kritikát az ombudsmani indítvány nem fogalmazott meg – de a törvény egyik rendelkezése egyértelműen ellentétes a Magyarország által ratifikált és kihirdetett, az emberi jogokról és a biomedicináról szóló Oviedói Egyezmény előírásaival.

Mit tehet, milyen döntést hozhat ebben az esetben az Alkotmánybíróság?

III.6. Az Alkotmánybíróság 2026 tavaszán számos, a költségvetéssel, adókkal összefüggő törvényt semmisített meg az alaptörvényi kivételekre hivatkozással. A kormánypártok már alkotmánybírói „kormányzásról” beszélnek. Mivel három alkotmánybíró megbízatása lejár, a kormánypártok gyors megállapodást kötnek az egyik kisebb ellenzéki frakcióval, megválasztanak három új, a kormánypártok számára elfogadható jelöltet. Ezzel a kormánypártok által jelölt alkotmánybírák száma tízre emelkedik. A választással egyidejűleg a nagyobbik kormánypárt frakcióvezetője az alkotmánybírósági törvény módosítására irányuló javaslatot nyújt be, amely szerint az Alkotmánybíróság a jogszabályokat csak a testület kétharmados támogató szavazatával semmisítheti meg, az összes tag jelenlétében. A frakcióvezető írásban kéri a javaslat kivételes eljárásban történő tárgyalását, mivel ilyenre még az adott félévben nem került sor. A kivételességi javaslatot a frakció 40 tagja támogatja, 130 képviselő szavazza meg. Három ellenzéki frakció a javaslatot élesen kritizálja,

szerintük sérti a hatalommegosztás elvét, és ellehetetleníti a testület működését. A zárószavazásról mind az 51 ellenzéki képviselő távol marad, a rajtuk kívül teljes létszámban jelen lévő képviselők azonban 20 tartózkodás mellett megszavazzák a módosítást, amely a kihirdetést követő 30. napon lép hatályba. Mivel az előzetes normakontroll iránti kezdeményezésük sikertelen volt, és az államfő sem emelt vétőt, a három ellenzéki frakció valamennyi tagja utólagos normakontroll indítványt szándékozik benyújtani az Alkotmánybírósághoz még a hatálybalépés előtt, kérve az alkotmánybírósági törvény módosításának megsemmisítését.

- *Indítványozhatják-e az ellenzéki képviselők az Alaptörvénnyel való összhang előzetes vizsgálatát?*
- *Fennállnak-e az utólagos normakontroll indítvány benyújtásának feltételei?*
- *Az ellenzéki képviselők alkotmányjogi tanácsadójaként milyen alkotmányjogi érvekkel javasolná alátámasztani az indítványt?*
- *Milyen többséggel semmisíthetné meg az Alkotmánybíróság az Abtv. módosítását, ha egyetértene az indítványozók érvelésével?*

III.7. 2022 szeptemberében az Országgyűlés négy új alkotmánybíróvá választ a kormánypártok támogatásával, 136 támogató szavazattal mind a 199 képviselő jelenlétében: négy kormánypárti parlamenti képviselőt. Valamennyien az ötvenes éveikben járnak, és jogi végzettséggel rendelkeznek, korábban vállalati jogászként, ügyvédként tevékenykedtek, pártjukban nem töltöttek be vezető tisztséget. Az Alkotmánybíróság elnöke a javaslatokkal kezdettől nem ért egyet, nem helyesli, hogy az új tagok közvetlenül a törvényhozásból kerülnek a testületbe, ezért nem hívja össze az Alkotmánybíróság teljes ülését. Kormánypárti képviselők az alkotmánybírósági törvény módosítását kezdeményezik válaszul, amelynek értelmében az elnök kizárásáról nem a testület, hanem az Országgyűlés dönt. Ennek indoka, hogy az Alkotmánybíróság elnökét egyébként is a parlament választja meg. A törvénymódosítást 185 képviselő jelenlétében 135 kormánypárti képviselő szavazza meg. A törvénymódosítás kihirdetését követően az alapvető jogok biztosa kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál az új szabályok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát, arra hivatkozással, hogy azok sértik az Alkotmánybíróság függetlenségét. Az Alkotmánybíróság elnöke összehívja a teljes ülést, és a testület többsége visszamenőleges hatállyal alaptörvény-ellenesnek nyilvánítja az törvénymódosítást, amivel az újonnan megválasztott bírák nem értenek egyet. Az Alkotmánybíróság teljes ülése ezt követően a négy új alkotmánybíróvá kizárja a testületből, tekintettel arra, hogy ők még mindig nem mondtak le parlamenti mandátumukról. Mindeközben, még az alkotmánybírósági határozatának közzététele előtt az Országgyűlés megkezdte az Alkotmánybíróság elnökének kizárására irányuló eljárás lefolytatását.

- *Szabályos volt-e az országgyűlési képviselők alkotmánybíróvá választása?*
- *Kezdeményezheti-e az alapvető jogok biztosa a törvénymódosítás Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát?*
- *Megsemmisíthette-e az Alkotmánybíróság visszamenőleges hatállyal a törvénymódosítást? Mi az alkotmánybírósági döntés joghatása?*
- *A jelzett indokokra figyelemmel szabályos volt-e az új alkotmánybírák kizárása a testületből? Megszüntethető-e a megbízatásuk más jogcímen?*

IV. KULCSFOGALMAK

az alkotmány védelme * a törvényhozás kontrollja * az alkotmánybíráskodás centralizált és decentralizált modellje * az alkotmánybírák független jogállása * a szervezeti függetlenség * az alkotmánybírói megbízatás elnyerése és megszűnése * előzetes és utólagos normakontroll * absztrakt és konkrét (egyedi) normakontroll * a hatásköri korlát * az alkotmányjogi panasz, a panasz fajtái * az absztrakt alkotmányértelmezés * nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata * az alkotmánybírósági eljárás * az alkotmánybírósági döntés és jogkövetkezményei * ex nunc / ex tunc / pro futuro hatályú megsemmisítés * az Alkotmánybíróság szervei * az Alkotmánybíróság elnöke *